

WITOLD MACKIEWICZ

Uniwersytet Warszawski

POLSKIE INSTYTUCJE FILOZOFICZNE PO 1945 ROKU (stan organizacyjny w roku akademickim 1999/2000)

A. SZKOŁY WY SZE. I. UNIWERSYTETY. 1. Uniwersytet w Białymstoku. Został przekształcony w 1997 roku w samodzielny uczelnia z Filii Uniwersytetu Warszawskiego, która istniała od 1968 roku. Ju wówczas na Wydziale Nauczania Pocz tkowego powołano Zespól naukowo-dydaktyczny przedmiotów filozoficzno-psychologicznych i pedagogicznych. Natomiast na Wydziale Pedagogiki i Psychologii powołano Zakład Logiki, który w 1975 roku przeniesiono na Wydział Humanistyczny. Jednocześnie powołano Mi dzywydziałowy Zakład Nauk Społeczno-Politycznych, a z niego w 1986 roku utworzono Instytut Nauk Społecznych. W 1991 roku z tego Instytutu utworzono Instytut Filozofii i Socjologii, który nast pnie w roku 1996, gdy jego dyrektorem był Zbigniew Kuderowicz, został podzielony na Instytut Socjologii i Katedr Filozofii. W skład owej Katedry wchodziły Zakłady Historii Filozofii oraz Filozofii Nauki. W 1999 roku Zakład Filozofii Nauki przekształcił si w Zakład Bioetyki i Antropologii Filozoficznej (Jerzy Kopania¹) i został przeniesiony na Wydział Filologiczny. Obecnie Katedra Filozofii (Zbigniew Kuderowicz) oraz Instytut Socjologii wchodzi w skład Wydziału Historyczno-Socjologicznego. Istnieje nadal niezale ny Zakład Filozofii Nauki, który powstał z (wcze niejszego) Zakładu Logiki (Witold Marciszweski). Przy Wydziale Pedagogiki i Psychologii działa tak e Zakład Wychowania Estetycznego (Jolanta M. Brach-Czajna).

Tak zatem w Uniwersytecie w Białymstoku, na wielu Wydziałach, prowadzone s ró nego rodzaju zaj cia usługowe z dyscyplin filozoficznych, nie ma za tam studiów filozoficznych, stacjonarnych czy w innej formie².

2. Uniwersytet Gda ski. Instytut Filozofii został powołany w 1970 roku w ramach Wydziału Humanistycznego. W 1990 roku Wydział ten został podzielony na dwa Wydziały: Filologiczno-Historyczny i Nauk Społecznych. Instytut Filozofii i Socjologii funkcjonuje w ramach Wydziału Nauk Społecznych i prowadzi studia magisterskie z filozofii od 1996 roku. Limit przyję na I roku studiów stacjonarnych wynosi 40 osób. Od 1999 roku uruchomiono zaoczne studia magisterskie (limit 60 osób).

W Instytucie pracuje około 30 pracowników dydaktycznych, z tego 8 samodzielnych pracowników nauki. Placówka ta nie posiada prawa nadawa-

¹ W nawiasach podaj nazwiska kierowników Katedr, Zakładów i redaktorów naczelnych czasopism.

² Informacji o Uniwersytecie w Białymstoku udzielił Ryszard Gaj 6 IX 2000 r.

nia stopnia doktora nauk filozoficznych. Istnieją w niej następujące Zakłady: Etyki i Estetyki (Bohdan Dziemidok), Filozofii Współczesnej (Piotr Kawiecki), Historii Filozofii Nowożytnej (Bogdan Yłko), Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej (Feliks Krause) Logiki, Metodologii i Filozofii Nauk (Ludwik Kostro), Teorii Poznania (Stanisław Jojczyk)³.

3. Uniwersytet Jagielloński w Krakowie. Niegdyś Wydział Filozoficzno-Historyczny z licznymi Katedrami nauk historycznych, Katedr Psychologii, Katedr Pedagogiki, Katedr Kultury i Oświaty Dorosłych. Katedry filozoficzne były trzy: Katedra Filozofii (Roman Ingarden), Katedra Historii Filozofii (Izydora Dąmbska) i Katedra Logiki (Kazimierz Pasenkiewicz)⁴. **Instytut Filozofii** powstał w 1967 roku w wyniku połączenia Katedry Filozofii, Katedry Historii Filozofii, Katedry Logiki i Katedry Filozofii Przyrody.

W 1957 roku na pierwszy rok studiów przyjęto 10 osób, zaś w 1999 - 65 osób na studia magisterskie stacjonarne oraz 30 osób na studia równoległe. Zaoczne studia magisterskie uruchomiono w 1994 roku i wówczas przyjęto na pierwszy rok 90 osób (w 1999 r. - 100 osób). Od 1960 do 2000 roku wypromowano 187 doktorów i 60 doktorów habilitowanych.

Obecnie w Uniwersytecie Jagiellońskim istnieje **Wydział Filozoficzny**, w skład którego, poza Instytutem Filozofii, wchodzi także Instytuty: Pedagogiki, Psychologii, Religioznawstwa i Socjologii. W Instytucie Filozofii zatrudnionych jest 11 profesorów tytularnych, 17 doktorów habilitowanych i 26 doktorów, razem około 60 pracowników naukowo-dydaktycznych. Wydział posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego. Na dziennych studiach pomaturalnych studiuje około 200 studentów (wszystkie lata studiów), na studiach równoległych około 70, na studiach zaocznych około 100 oraz na studiach doktoranckich ponad 20.

W Instytucie działają Zakłady: Epistemologii (Jan Woleński), Estetyki (Krystyna Wilkoszewska), Etyki (Jan Pawlica), Filozofii Nauk Przyrodniczych (Zdzisława Piętek), Historii Filozofii (Justyna Miklaszewska), Logiki (Andrzej Wroński), Ontologii (Władysław Stróeński), Filozofii Wschodu (Beata Szymbalska) oraz Pracownia Filozofii Rosyjskiej (Włodzimierz Rydzewski) i Pracownia Retoryki Logicznej (Ewa Barnecka-Biały)⁵.

W Instytucie Filozofii UJ wydawane są następujące czasopisma: „Kwartalnik Filozoficzny” (W. Stróeński), „Principia” (J. Hartman), „Reports on Philosophy” (A. Rojszczak), „Reports on Mathematical Logic” (J. Perzanowski, P. Idziak).

³ Na podstawie: *Informator Filozofii Polskiej*. Kraków 1995, s. 19 i informacji Jarosława Mrozka, dyrektora Instytutu Filozofii i Socjologii UG. z dnia 2 II 2000 r. i Bożeny Prokop z dnia 26 VII 2000 r.

⁴ *Informator Nauki Polskiej*, Warszawa 1961.

⁵ Informacja Ewy Barneckiej z dnia 3 IV 2000 r.

4. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. W listopadzie 1944 roku Katedr Logiki i Metodologii na Wydziale Przyrodniczym kierował Narcyz Łubnicki. W październiku 1947 roku powstała Katedra Filozofii, którą kierował Stefan Harrasek. W 1952 roku, po okresie politycznych ograniczeń w nauczaniu filozofii, przy Wydziale Humanistycznym pozostawiono Katedr Logiki. W 1956 roku odtworzono, pod kierownictwem N. Łubnickiego, Katedr Filozofii z dwoma Zakładami: Logiki oraz Historii Filozofii. W roku 1959 powstał Zakład Filozofii Społecznej (J. Litwin).

Od roku akademickiego 1969-1970 utworzono Instytut Nauk Pedagogicznych i Filozoficznych (wraz z zakładami pedagogicznymi i psychologicznymi), z którego wyodrębnił się Instytut Filozofii i Socjologii jako samodzielna jednostka na prawach Wydziału. Studia magisterskie w zakresie filozofii uruchomiono w 1973 roku. Od 1990 roku istnieje Wydział Filozofii i Socjologii zlożony z Instytutu Filozofii oraz Instytutu Socjologii.

Wydział prowadzi pięćoletnie studia magisterskie (stacjonarne i zaoczne), oraz - wspólnie z Instytutem Historii i we współdziałaniu z Wydziałem Politologii - europeistyczne stacjonarne studia filozoficzno-historyczne i studia doktoranckie.

Na Wydziale pracuje 96 osób, w tym 21 pracowników samodzielnych (z tego 13 samodzielnych pracowników nauki w zakresie filozofii) oraz 58 doktorów na stanowisku adiunkta i 17 asystentów (dane te dotyczą głównie filozofii i socjologii). Na wszystkich kierunkach Wydziału Filozofii i Socjologii studiuje łącznie 1856 osób, z czego 751 studentów filozofii, 909 socjologii i 196 europeistyki. Na studiach doktoranckich studiuje około 50 osób. Limit przyjęty w Instytucie Filozofii w roku 1999 - 90 osób, na policenckie dzienne - 15 osób, policenckie zaoczne - 11 osób, zaś na studia zaoczne około 70-90 osób. Wydział posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego. Do 1999 roku wypromowano 77 doktorów i 10 doktorów habilitowanych⁶.

W obrębie Instytutu Filozofii UMCS działają następujące Zakłady: Zakład Antropologii Kulturowej (kurator Marian Filipiak), Zakład Etyki i Estetyki (Tadeusz Szkołut), Zakład Filozofii Kultury (Stefan Symotiuł), Zakład Filozofii Współczesnej (kurator Zdzisław J. Czarnecki), Zakład Historii Filozofii Dawnej i Historii Logiki (Tadeusz Kwiatkowski), Zakład Historii Filozofii Nowożytnej (Zdzisław J. Czarnecki), Zakład Historii Myśli Społecznej (Stanisław Jedynak), Zakład Socjologii Wiedzy (Jadwiga Mizińska), Zakład Logiki i Metodologii Nauk (Jacek Pańcicki), Zakład Ontologii i Teorii Poznania (Zdzisław Cackowski), Pracownia Religioznawstwa i Filozofii Wschodu (Stanisław Jedynak)⁷.

⁶ Informacji udzieliła Iwona Adach, kierownik dziekanatu, w dniu 28 I 2000 r.

Wydawane s czasopisma: „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio I (sekcja filozoficzna)” (Z. Cackowski), „Colloquia Communia”, tytuł przejęty od Rady Naczelnej ZSP (J. Mizińska), „Biblioteka Myśli Semiotycznej - Rozprawy Lubelskie” (L. Koj), „Anthropos. Prace IF UMCS” (zespół), „Realizm, Racjonalność, Relatywizm”, seria wyd. (zespół).

5. Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. W 1945 roku w zakresie nauk filozoficznych na UMK istniały Katedry. Objęli je przybyli z Wilna Tadeusz Czeowski i Henryk Elzenberg. Tadeusz Czeowski, w ramach Wydziału Humanistycznego, powołał kierunek studiów filozoficznych, za Instytut Filozofii powstał w 1991 roku.

Instytut Filozofii prowadzi dzienne oraz zaoczne pięcioletnie studia magisterskie oraz studia równoległe. Studia zaoczne oraz Podyplomowe Studium Filozoficzno-Etyczne zostały uruchomione w 1995 roku. W Instytucie pracuje 21 osób, w tym 11 samodzielnych pracowników naukowych⁸.

Na stacjonarnych studiach dziennych studiuje (wszystkie lata) około 160 osób, za na studiach równoległych około 30 osób. Działają następujące Zakłady: Zakład Etyki (Włodzimierz Tyburski), Zakład Estetyki (Miroslaw Elazny), Zakład Filozofii Współczesnej (Lech Witkowski), Zakład Historii Filozofii i Myśli Społecznej (Józef Pawlak), Zakład Teorii Poznania (Stanisław Czerniak). Z Instytutem współpracują: Katedra Logiki (Jerzy Perzanowski) i Katedra Filologii Klasycznej (Witold Wróblewski). Wydawane s czasopisma: „Logic and Logical Philosophy” (J. Perzanowski), „Torunski Przegląd Filozoficzny” (Józef Pawlak) i „Studia z Filozofii Niemieckiej” (Stanisław Czerniak, Jarosław Rolewski).

6. Katolicki Uniwersytet Lubelski. Wydział Filozofii powstał w 1946 roku. W latach 1946-1990 nosił nazwę Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej, za od 1990 roku jest Wydziałem Filozofii. W latach 1946-1950 na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej była jedna sekcja, od roku 1950/1951 - dwie sekcje (filozofii teoretycznej i filozofii praktycznej), za od roku akademickiego 1956/1957 - cztery (filozofii teoretycznej, filozofii przyrody, filozoficzno-psychologicznej i filozoficzno-społecznej). W roku 1981 z Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej wyodrębnił się Wydział Nauk Społecznych, zabierając dwie ostatnie sekcje. Obecnie na Wydziale Filozofii istnieją dwie Sekcje: Sekcja Filozofii Teoretycznej i Sekcja Filozofii Przyrody i Nauk Przyrodniczych.

W obrębie Sekcji Filozofii Teoretycznej działają: Zakład Metafizyki i Katedra Metafizyki (ks. Andrzej Maryniarczyk), Katedra Filozofii Religii

⁷ Na podst. S. Jedynek, S. Symotiuik: *Władze i skład osobowy Wydziału Filozofii i Socjologii UMCS*. „Principia. Ekspres Filozoficzny” nr 21/1999.

⁸ Na podstawie: J. Pawlak: *Instytut Filozofii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu*. „Principia. Ekspres Filozoficzny” nr 20/1998 r.

(s. Zofia Zdybicka), Katedra Filozofii Kultury (Piotr Jaroszyński), Katedra Filozofii Sztuki (Henryk Kiere), Zakład Logiki i Teorii Poznania (ks. Józef Herbut), Katedra Teorii Poznania (Antoni B. St pie), Katedra Sztucznej Inteligencji (Zdzisław Dywan), Katedra Logiki (Stanisław Kiczuk), Katedra Metodologii Nauki (ks. Andrzej Bronk), Katedra Metodologii Filozofii (ks. Józef Herbut), Zakład Historii Filozofii (Jan Czerkawski), Katedra Historii Filozofii Starożytnej i średniowiecznej (ks. Edward Zieliński), Katedra Historii Filozofii Nowożytnej i Współczesnej (J. Czerkawski), Katedra Historii Filozofii w Polsce (ks. Stanisław Wielgus), Zakład Etyki (ks. Tadeusz Stycze), Katedra Etyki Ogólnej (ks. Tadeusz Stycze), Katedra Etyki Szczegółowej (ks. Andrzej Szostek), Katedra Etyki Społecznej i Politycznej (Jerzy Gałkowski),

W obrębie Sekcji Filozofii Przyrody działają: Zakład i Katedra Filozofii Przyrody Nieożywionej (Ks. Zygmunt Hajduk), Zakład i Katedra Filozofii Przyrody Ożywionej (ks. Stanisław Zi ba), Katedra Relacji Między Wiarą a Nauką (Józef yciński).

Na Wydziale Filozofii jest zatrudnionych 22 samodzielnych pracowników nauki, 27 adiunktów i 24 magistrów. Od 1946 roku Wydział prowadzi dzienne studia magisterskie (w r. 1946 - 40 osób na I roku, w r. 1950 - około 500 osób, w r. 1999 - około 200 osób). Prowadzone są także eksternistyczne studia magisterskie (na I roku ok. 20 osób) i studia doktoranckie (I rok. ok. 25 osób). Wydział posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego w zakresie nauk filozoficznych⁹.

Czasopisma wydawane przy Wydziale Filozofii: „Człowiek w Kulturze” (M. A. Kr piec), Instytut Jana Pawła II wydaje czasopismo „Ethos” (S. Stycze), za Towarzystwo Naukowe KUL - czasopisma: „Roczniki Filozoficzne”, „Studies in Logic and Theory of Knowledge” (A. B. St pie) i seria „Studia Metafilozoficzne” (A. B. St pie, T. Szubka).

7. Uniwersytet Łódzki. W 1945 roku rozpoczęto rekrutację na dzienne studia magisterskie, na Wydziale Humanistycznym (w jego skład wchodziły także psychologia, pedagogika i socjologia). W latach 1950-1967 wstrzymano rekrutację.

W latach 1945-1948 na Wydziale Humanistycznym działały następujące Katedry z zakresu nauk filozoficznych: Katedra Historii Filozofii w Polsce (W. W sik), Katedra Ontologii (B. Bornstein), Katedra Teorii Poznania, Logiki i Metodologii Nauk (J. Kotarbińska), Katedra Nauki o Moralności (M. Ossowska), Katedra Estetyki (M. Wallis).. Na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym istniały dwie Katedry: Teorii Nauk Dedukcyjnych (K. Ajdukiewicz), oraz Teorii Nauk Indukcyjnych (H. Mehlberg). Na Wydziale

⁹ Informacja Stanisława Kiczuka, dziekana Wydziału Filozofii KUL, z dnia 4 II 2000 r.

Prawno-Ekonomicznym działały: Katedra Teorii Prawa (A. Rudziński do 1946 r.), oraz Katedra Współczesnych Doktryn Ekonomicznych (A. Schaff). W roku akademickim 1949-1951 zostały one zlikwidowane lub połączone z innymi istniejącymi Katedrami. W efekcie w roku akademickim 1951-1952 na Wydziale Humanistycznym (nowa struktura) działał Zespół Katedr Filozoficznych, który obejmował: Katedrę Historii Filozofii, Katedrę Logiki oraz dwie Katedry socjologiczne. Istniała ponadto Katedra Podstaw Marksizmu-Leninizmu. W roku akademickim 1952-1953 istniały Katedry: Katedra Historii Filozofii (w jej obrębie Zakład Historii Filozofii), Katedra Logiki, Katedra Podstaw Marksizmu-Leninizmu. W tym samym roku akademickim uruchomiono Zakład Materializmu Dialektycznego i Historycznego.

W latach 1954-1956 istniały: Katedra Historii Filozofii i Myśli Społecznej (J. Szczepański) z dwoma Zakładami, Katedra Logiki (J. Gregorowicz), Katedra Podstaw Marksizmu-Leninizmu z dwoma Zakładami. W roku akademickim 1956-1957 istniały: Katedra Historii Filozofii i Myśli Społecznej, Katedra Logiki, Zakład Materializmu Dialektycznego i Historycznego.

W roku akademickim 1957-1958 istniały: Katedra Filozofii (W. Krajewski), Katedra Logiki (J. Gregorowicz). W latach 1958-1971 struktura się ustabilizowała. Funkcjonowały: Katedra Filozofii (W. Krajewski, od 1964 S. Amsterdamski, od 1969 R. Panasiuk), która obejmowała Zakład Filozofii oraz Zakład Historii Filozofii; Katedra Logiki (J. Gregorowicz). W roku akademickim 1971-1972 powołano **Instytut Filozofii**, a w jego obrębie: Zakład Filozofii Marksistowskiej, Zakład Etyki, Zakład Logiki i Metodologii Nauk, Zakład Etyki (I. Lazari-Pawłowska), W roku 1977 powołano Zakład Estetyki (T. Pawłowski). W roku 1981 Instytut Filozofii przestał istnieć, za Zakłady przekształcono w Katedry. W roku 1985 istniały: Katedra Filozofii (R. Panasiuk) z trzema Zakładami: Zakładem Filozofii Nowożytnej (R. Panasiuk), Zakładem Filozofii XX wieku (W. Gromczyński), Zakładem Filozofii Nauki (B. Tuchańska). Od 1995 roku powołano czwarty Zakład Filozofii Języka (A. Nowaczyk). Ponadto istniały: **Katedra Logiki i Metodologii Nauk** (J. Gregorowicz, od 1991 G. Malinowski), **Katedra Etyki** (I. Lazari-Pawłowska, od 1991 J. Piórczyński, od 2000 A. M. Kaniowski), **Katedra Estetyki** (T. Pawłowski, od 1994 G. Sztabiński). Taka struktura istnieje do chwili obecnej.

Od 1967 do 1988 roku na Wydziale Filozoficzno-Historycznym były stacjonarne studia magisterskie czteroletnie, wyłącznie jako drugi kierunek studiów. Od 1990 roku ponownie istnieją pięcioletnie dzienne studia magisterskie.

W latach 1945-1952 wypromowano 17 magistrów. W latach 1967-1989 przyjmowano od 10 do 30 kandydatów; obecnie, od 1990 roku, na studia dzienne pomaturalne jest przyjmowanych około 50 osób, zaś od roku 1997

- około 40 osób na wieczorowe studia magisterskie i około 5 osób na Humanistyczne Studium Doktoranckie.

Wydział Filozoficzno-Historyczny posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego w dziedzinie filozofii. Dotychczas wypromowano 46 doktorów i 14 doktorów habilitowanych nauk filozoficznych. Na Wydziale Filozoficzno-Historycznym UŁ jest zatrudnionych 156 pracowników naukowo-dydaktycznych, za w Katedrach filozoficznych - 46 pracowników, w tym 16 samodzielnych¹⁰. Wydawane są czasopisma: „Acta Universitatis Lodzensis Folia Philosophica” (Ryszard Panasiuk), „Bulletin of the Section of Logic” (Grzegorz Malinowski).

8. Uniwersytet Opolski. Nie prowadzi się tam studiów w dziedzinie filozofii. Naucza się natomiast filozofii w ramach tzw. zajęć usługowych na różnych kierunkach studiów. Na Wydziale Historyczno-Pedagogicznym istnieją Zakłady: Filozofii Stosowanej (Bartłomiej Kozera), Historii Filozofii i Filozofii Współczesnej (Jan Sarna), a na Wydziale Teologicznym - Katedra Filozofii Systematycznej i Historii Filozofii (ks. Józef Herbut).

9. Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu. W 1947 roku istniała Katedra i Zakład Historii Filozofii. W 1951 r. uruchomiono Katedrę i Zakład Podstaw Marksizmu-Leninizmu. W 1956 roku utworzono Zakład Filozofii, za w 1957 roku reaktywowano Zakład Historii Filozofii.

W 1969 roku powołano **Instytut Filozofii** w ramach Wydziału Nauk Społecznych¹¹. Pierwsza rekrutacja na dzienne studia magisterskie miała miejsce w 1972 roku¹². Wówczas na I rok studiów przyjęto 22 osoby, obecnie limit przyjęcia na dzienne studia magisterskie wynosi około 100 osób. Prowadzone są także studia zaoczne - limit 160 osób, oraz studia doktoranckie - 4 osoby (w r. 2000). Instytut posiada uprawnienia do nadawania stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego. Dotychczas wypromowano 42 doktorów i 23 doktorów habilitowanych. Zatrudnionych jest 55 pracowników naukowo-dydaktycznych, w tym 23 samodzielnych pracowników nauki.

W Instytucie Filozofii UAM aktualnie działają następujące Zakłady: Epistemologii (Leszek Nowak), Filozofii Humanistyki (Tadeusz Buksiński), Filozofii Nauki (Jan Such), Filozofii Techniki (Danuta Sobczyńska), Historii Aksjologii i Filozofii Społecznej (Seweryn Damski), Historii Filozofii (Roman Kozłowski), Historii Filozofii Współczesnej (Bolesław Andrzejewski), Logiki i Metodologii Nauk (Zbigniew Drozdowicz), Filozofii Kultury (Anna Pałubicka) i Estetyki (Anna Jamroziakowa).

¹⁰ Na podstawie informacji Ryszarda Panasiuka, kierownika Katedry Filozofii UŁ, z dnia 15 III 2000 r.

¹¹ P. Zeidler: *Instytut Filozofii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu*. „Principia. Ekspres Filozoficzny” nr 16/1997, s. 28.

¹² Informacja T. Buksińskiego, dyrektora Instytutu Filozofii UAM, z dnia 1 II 2000 r.

Instytut wydaje serię „Pozna Studies in the Philosophy of the Sciences and the Humanities” (Leszek Nowak), publikowaną przez Editions Rodopi B. V. w Amsterdamie, i czasopismo „Lingua ac Communitas” (Bolesław Andrzejewski).

Instytut utrzymuje stałe kontakty z dziesięcioma zagranicznymi ośrodkami naukowymi z Niemiec, USA, Francji, Austrii i Szwecji.

10. Uniwersytet im. Stefana Kardynała Wyszyńskiego w Warszawie (do 1999 r. Akademia Teologii Katolickiej). W skład **Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej** wchodzi Kierunki: Filozofia, Psychologia i Wyższe Zawodowe Studium Etyki.

W obrębie Kierunku Filozofia działają specjalności: Etyki (ks. Zbigniew Sareło), a w jej obrębie Katedra Etyki (ks. Z. Sareło); specjalności Filozofii Bytu, Boga i Religii (Edmund Morawiec), a w jej obrębie Katedra Filozofii Boga i Religii (bp Bohdan Bejze), Katedra Metafizyki (Edmund Morawiec); specjalności Historii Filozofii (Mieczysław Gogacz), a w jej obrębie Katedra Historii Filozofii Starożytnej i średniowiecznej (Mieczysław Gogacz), Katedra Historii Filozofii Nowożytnej i Współczesnej (Tadeusz Klimski), Katedra Historii Filozofii Polskiej (Mieczysław Gogacz); specjalności Teorii Poznania, a w jej obrębie Katedra Teorii Poznania (p. o. ks. Józef Dołga); specjalności Logiki (Edward Nieznański), a w niej Katedra Logiki (Edward Nieznański); Katedra Metodologii Nauk (ks. Mieczysław Bombik); specjalności Filozofii Przyrody (Anna Latawiec), a w niej Katedra Filozofii Przyrody (Anna Latawiec), Katedra Metodologii Nauk Systemowo-Informacyjnych (Anna Latawiec); specjalności Ekologii Człowieka i Bioetyki (Bernard Hałaczek): Katedra Filozofii Człowieka (Bernard Hałaczek), Katedra Historii i Filozofii Nauki (*vacat*), Katedra Filozofii Ekologii (Józef M. Dołga), Katedra Bioetyki (ks. Stefan Kornas).

Na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej pracuje około 65 pracowników naukowych, w tym 12 samodzielnych. Na wszystkich latach studiów dziennych magisterskich jest około 400 studentów. Wydział posiada prawo nadawania tytułów doktora i doktora habilitowanego. Wydawane są następujące czasopisma: „Studia Philosophiae Christianae” (S. W. Łąga), oraz serie wydawnicze: *Miscellanea Logica*, *Opera Philosophorum Mediaevii*, *Studia z Filozofii Boga*, *Textus et Studia Historiam Theologiae in Polonia*, *Z Zagadnie Filozofii Przyrodznawstwa i Filozofii Przyrody*.

11. Uniwersytet Szczeciński. Instytut Filozofii istnieje w ramach Wydziału Humanistycznego. W 1985 roku utworzono Katedrę Filozofii, w roku 1991 - Instytut Filozofii i Politologii, zaś Instytut Filozofii - w 1998 roku. Od tego roku prowadzone są stacjonarne studia magisterskie z zakresu filozofii, z limitem przyjęcia 56 osób na I rok studiów, w roku 1999 - 66 osób. Od roku 1996 istnieją zaoczne studia magisterskie, a od roku 2000 studia

wieczorowe licencjackie. Od roku 1997 istnieje Podyplomowe Studium Filozoficzno-Etyczne z limitem przyj 30 osób. W roku akademickim 1999/2000 powstało Podyplomowe Studium Edukacji Filozoficznej (grant MEN) - 80 osób. Wydział nie posiada uprawnień do nadawania stopnia doktora nauk filozoficznych. W Instytucie Filozofii pracuje 20 osób, w tym 6 samodzielnych pracowników nauki¹³.

W Instytucie Filozofii działają Zakłady: Filozofii Języka (Wacław Mejbaum), Filozofii Kultury (Aleksandra ukrowska), Historii Filozofii (Halina Perkowska). Wydawane są czasopisma: „Filozofia-Zeszyty Naukowe USz” (E. Kochan), „Nowa Krytyka” (J. Kochan)¹⁴.

12. Uniwersytet I ski. Uczelnia ta istnieje od 1968 roku i wówczas składała się z czterech Wydziałów: Matematyki, Fizyki i Chemii, Wydziału Prawa i Administracji, Wydziału Humanistycznego oraz Wydziału Techniki. Instytut Filozofii istnieje od 1976 roku w ramach Wydziału Nauk Społecznych, który powstał w 1973 roku. Od 1987 roku w Instytucie Filozofii prowadzone są pięcioletnie studia stacjonarne; do 1993 roku przyjmowano na nie 18-20 osób, w roku akademickim 1999/2000 na pierwszy rok przyjęto 115 osób. Prowadzone są także zaoczne studia magisterskie - na I roku około 140 osób, czteroletnie studia doktoranckie - na I roku 13 osób. Planuje się także uruchomienie policencjackich studiów magisterskich z dolnym limitem przyjęcia minimum 20 osób.

Wydział Nauk Społecznych od 1979 roku posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego w dziedzinie nauk filozoficznych. Do 2000 roku wypromowano 62 doktorów i 8 doktorów habilitowanych. W Instytucie Filozofii zatrudnionych jest 46 pracowników dydaktycznych, z tego 10 samodzielnych pracowników nauki¹⁵.

W obrębie Instytutu Filozofii działają Zakłady: Logiki i Metodologii (Andrzej Wójcik), Antropologii Filozoficznej (Józef Ba ka), Filozofii Systematycznej (Adolf Szołtysek), Historii Filozofii (Czesław Głombik), Etyki (Halina Promie ska), Filozofii Społecznej (Kazimierz l czka), Filozofii Nauk Przyrodniczych (Wiesław Sztumski). Wydawane jest czasopismo „Folia Philosophica” (Józef Ba ka)¹⁶.

W Filii Uniwersytetu I skiego w Cieszynie, przy Wydziale Pedagogiczno-Artystycznym, działa Zakład Filozofii (Adam Jonkisz).

13. Uniwersytet Warmi sko-Mazurski w Olsztynie powstał w 1999 roku z połączenia Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Akademii Rolniczo-Technicznej i Seminarium Duchownego. W ramach Wydziału Humanistycznego

¹³ Z informacji Wacława Mejbauma, dyrektora Instytutu Filozofii USz, z dnia 9 II 2000 r.

¹⁴ Zob. *Informator Filozofii Polskiej*, wyd. cyt., s. 32.

¹⁵ Na podstawie informacji Andrzeja Kiepasa, dyrektora Instytutu Filozofii U , z dnia 23 II 2000 r.

¹⁶ Zob. *Informator Filozofii Polskiej*, wyd. cyt., s. 20-21.

istnieje **Instytut Nauk Filozoficzno-Społecznych**, a w nim Katedry i Zakłady prowadzące nauczanie filozofii na różnych kierunkach studiów: Katedra Etyki i Historii Filozofii (Ewa Starzyńska-Kocińska), Katedra Filozofii Współczesnej (Stefan Opara) i Katedra Historii Myśli Politycznej (Barbara Fijałkowska); Zakłady: Logiki (Józef Wajszczyk), Polityki Społecznej i Kulturalnej (Paweł Woroniecki), Współczesnych Systemów Politycznych (Arkadiusz Łukowski). Przy Wydziale Zarządzania i Administracji działa **Studium Nauk Humanistycznych**, za pracownicy z dziedziny filozofii są także zatrudnieni na Wydziale Pedagogiki i Wychowania Artystycznego oraz na Wydziale Teologicznym. Powołanie studiów filozoficznych (oraz studiów socjologicznych) w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie jest kwestią niedalekiej przyszłości¹⁷.

14. Uniwersytet Warszawski. „Po skończonej wojnie, gdy inne ośrodki wznawiały czy zaczynały działalność filozoficzną, Warszawa spalona, pozbawiona pomocy naukowych, została jeszcze na dnie nędzy. Z profesorów Łukasiewicz był za granicą, Witwicki na wsi, Kotarbiński w Łodzi, Tatarkiewicz w Krakowie. Wszyscy docenci bez wyjątku powołani zostali na katedry do innych uniwersytetów. Z księgozbiorów filozoficznych pozostały szczątki, zebrania Warszawskiego Towarzystwa Filozoficznego odbywały się w Łodzi, „Przełom Filozoficzny” wychodził w Klukowie.

Tak było w 1945 roku. Ale w chwili, gdy mija pół wieku od powstania „Przełomu”, Warszawa zaczyna - jak wówczas - znów od początku organizować swoje życie filozoficzne” - pisał Władysław Tatarkiewicz w 1948 roku¹⁸.

W 1945 roku Władysław Tatarkiewicz był jedynym pracownikiem naukowo-dydaktycznym z zakresu filozofii na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Warszawskiego, a podstawowych struktur organizacyjnych tego Wydziału były seminaria prowadzone przez profesorów. Wkrótce dołączył Tadeusz Kotarbiński (w 1946 r. W. Tatarkiewicz prowadził Seminarium filozoficzne I, za T. Kotarbińskim - Seminarium filozoficzne II), a po nim Adam Schaff i Maria Ossowska (w 1949 r. A. Schaff - Seminarium filozoficzne III, za M. Ossowską - Seminarium nt. Historii obyczajów i doktryn moralnych)¹⁹. W 1952 roku utworzono Wydział Filozoficzno-Społeczny, w obrębie którego pracowało już kilkadziesiąt reprezentantów nauk filozoficznych

¹⁷ Na podstawie informacji Zbigniewa Hullę, kierownika Studium, z dnia 30 VIII 2000 r.

¹⁸ W. Tatarkiewicz: *Pięć lat filozofii w Warszawie. „Przełom Filozoficzny” i filozoficzne Towarzystwa*, w: B. Markiewicz, J. J. Jadacki, R. Jadcak (red.): *Polskie Towarzystwo Filozoficzne, czyli z dziejów nauki instytucjonalnej*. Warszawa 1999, s. 47 (przedr. z „Przełomu Filozoficznego”, 1948 r.).

¹⁹ Zob. *Skład Uniwersytetu i spis wykładów*, lata 1947-1948 i 1948-1949, Archiwum UW, sygn. UW 301 [8] i UW 301 [9]. Adam Schaff jest wskazany w składzie pracowników w *Składzie Uniwersytetu na rok akademicki 1949-1950 jako kierownik Seminarium filozoficznego III*, sygn. UW 301[10], s. 18. Sam A. Schaff pisze za: „(...) gdy nastąpił na UW w roku 1947, otrzymałem Katedrę Filozofii III” (A. Schaff: *Moje spotkania z nauką polską*. Warszawa 1997, s. 57).

w kilku Katedrach. W 1954 roku przemianowano go na **Wydział Filozoficzny**. W skład tego Wydziału wchodziły jeszcze Katedry: Socjologii, Socjologii Stosunków Politycznych, Historii Myśli Społecznej i Katedra Socjografii. Po 1968 roku powstał odrębny Instytut Filozofii, w ramach wydziałowej hybrydy zwanej Wydziałem Nauk Społecznych (poza filozofii i socjologii weszły do niego nauki polityczne, dziennikarstwo i ekonomia). W miejsce dawnych Katedr powołano Zakłady: Zakład Filozofii i jego kontynuacji - Zakład Epistemologii (Elbieta Pietruska-Madej), Zakład Estetyki (Alicja Kuczyńska), Zakład Etyki (Marek Fritzhand, po nim Henryk Jankowski), Zakład Historii Filozofii Starożytności i średniowiecznej (Jan Legowicz, po nim Dobrochna Dembińska-Siury), Zakład Historii Filozofii Nowożytności i Polskiej (od 1992 r. jako Zakład Historii Filozofii Nowożytności - Adam Sikora), Zakład Historii Filozofii Współczesnej (Janusz Kuczyński), Zakład Logiki (Mieczysław Omyła), Zakład Semiotyki Logicznej (Jerzy Pelc, po nim Jacek J. Jadacki), Zakład Filozofii Nauk Przyrodniczych (od 1992 r. jako Zakład Filozofii Nauki - Zdzisław Augustynek), Zakład Filozofii Społecznej (od 1980 - Marek Siemek), Zakład Filozofii Religii (od 1989 r. - Zofia Rosińska, po niej Bogusław Wolniewicz, Tadeusz Gadacz, aktualnie *vacat*), Zakład Filozofii Kultury (od 1990 r. - Stefan Morawski, po nim Zofia Rosińska), Zakład Filozofii Analitycznej (Jacek Hołówka), Zakład Filozofii Polskiej (od r. 1992 - Stanisław Pieróg), Zakład Filozofii Polityki (od 1994 r. - Barbara Markiewicz). Powstały też pracownie: Studiów nad Filozofią Niemiecką (od r. 1992-Zbigniew Zwoliński) i Filozofii Francuskiej (od r. 1994-Iwona Lorenc, Jacek Migasiński)²⁰.

Obecnie, obok pięcioletnich dziennych studiów magisterskich (nabór - około 100 studentów na I rok), Instytut Filozofii, tworzący z Instytutem Socjologii Wydział Filozofii i Socjologii, prowadzi czteroletnie studia doktoranckie (10-15 osób na roku), studia zaoczne, licencjackie i magisterskie (około 40 osób na roku). Od roku 2000 IF UW prowadzi też Roczne Podyplomowe Studium Filozofii, za w roku 2001 przewiduje się inaugurację wieczorowych magisterskich studiów filozofii. Zatrudnionych jest 39 samodzielnych pracowników nauki (w tym 10 profesorów tytularnych), 33 adiunktów (adiunktami są niektórzy doktorzy habilitowani), 5 starszych wykładowców i 9 asystentów (marzec 2000 r.), razem 78 osób.

W Instytucie Filozofii UW wydawane są czasopisma: „Filozofia Nauki” (Jacek J. Jadacki), „Sztuka i Filozofia” (Hanna Puszko-Mi), „Edukacja Filozoficzna” (Witold Mackiewicz), „Polski Biuletyn Semiotyczny” (Jerzy Pelc), „Sygnały Semiotyczne” (Jacek J. Jadacki) oraz „Dialogue and Universalism” (Janusz Kuczyński).

²⁰ Na podstawie: J. J. Jadacki: *Filozofia w Uniwersytecie Warszawskim* (maszynopis).

Instytut Filozofii współpracuje z uniwersytetami zagranicznymi: w Leuven, Oxfordzie, Jenie, Tybindze, Berlinie, Frankfurcie nad Odr, Notre Dame University, Konstanz (Niemcy)²¹. Wydział posiada prawo nadawania tytułów doktora i doktora habilitowanego w zakresie nauk filozoficznych i socjologii.

15. Uniwersytet Wrocławski. Instytut Filozofii, który został powołany 1 V 1990 roku, wchodzi w skład Wydziału Nauk Społecznych. Wydział ten powstał 1 IX 1988 roku. Poza studiami stacjonarnymi, prowadzi pięcioletnie magisterskie studia zaoczne oraz trzyletnie studia magisterskie drugiego stopnia dla absolwentów niemagisterskich szkół wyższych. Zatrudnionych jest około 40 osób, w tym około 10 samodzielnych pracowników nauki. Studentów na magisterskich studiach dziennych (wszystkie lata) jest około 220, doktorantów około 16, zaś w Podyplomowym Studium Filozoficzno-Etycznym około 15 osób.

W ramach Instytutu Filozofii działają Zakłady: Historii Filozofii (Janina Gajda-Krynicka), Filozofii Współczesnej (Jerzy Krakowski), Filozofii Człowieka (Jerzy Kosian), Filozofii Nauki i Kultury (Andrzej Siemianowski), Teorii Poznania i Ontologii (Henryk Pisarek), Etyki (Miroslaw Arowski), Estetyki (Ryszard Róanowski), Filozofii Społecznej (Beata Borowicz-Sierocka), Filozofii Niemieckiej (Karol Bal). Istnieje także Pracownia Badań nad Dziejami Filozofii na Uniwersytecie (Karol Bal). Z Instytutem współpracuje Katedra Logiki i Metodologii Nauk (Jan Zygmunt). Wydawane jest czasopismo „Logika (Acta Universitatis Wratislaviensis)” (Jan Zygmunt).

II. INNE SZKOŁY WYŚWIE. 1. Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie. W 1364 roku król Kazimierz Wielki powołał w Krakowie *Studium Generale*. Na wniosek królowej Jadwigi i króla Władysława Jagiełły, w 1397 roku papież Bonifacy IX zezwolił na utworzenie tam Wydziału Teologii, dzięki czemu mógł powstać Uniwersytet Jagielloński. W 1954 roku uchwałą Rady Ministrów Wydział Teologiczny został usunięty z UJ, ale nadal działał w strukturach kościelnych. W 1974 roku Wydział uzyskał miano Papieski, zaś 8 XII 1981 roku papież Jan Paweł II wydał *Motu proprio Beata Hedvigis*, dzięki czemu ustanowiono Papieską Akademię Teologiczną składającą się z Wydziałów: teologu, filozofii i historii Kościoła²².

Wydział Filozoficzny to trzy Specjalizacje: Filozofii Boga i Religii, Filozofii Człowieka oraz Filozofii Przyrody. W skład Wydziału wchodzi także: Ośrodek Badań Interdyscyplinarnych i Międzywydziałowy Instytut Bioetyki. W skład Specjalizacji Filozofii Boga i Religii wchodzi Katedry: Metafizyki (ks. Stanisław Ziemiński SJ), Filozofii Religii (O. Jan A. Kłoczowski

²¹ Zob. J. Migasiński: *Uniwersytet Warszawski, Wydział Filozofii i Socjologii, Instytut Filozofii*. „Principia. Ekspres Filozoficzny” nr 15/1996.

²² Na podst.: *Wydział Filozofii Papieskiej Akademii Teologicznej*. „Logos i Ethos” 1992/1, s. 164-165 i informacji ks. Dariusza Oko z dnia 15 XI 2000.

OP), Filozofii Boga (Karol Tarnowski), Psychologii Religii (ks. Józef Makselon). Specjalizacja Filozofii Człowieka to Katedry: Filozofii Człowieka (ks. Wojciech Paluchowski CM), Etyki (ks. Władysław Zuziak), Filozofii Społecznej (ks. Stanisław Pamuła), Psychologii Ogólnej (ks. Józef Makselon), Historii Filozofii Starożytnej i średniowiecznej (O. Stanisław Bafia CSsR), Historii Filozofii Nowożytnej i Współczesnej (ks. Roman Darowski SJ), Filozofii Poznania (ks. Roman Rodecki), Bioetyki (ks. Tadeusz Biesaga SDB). W skład Specjalizacji Filozofii Przyrody wchodzi Katedry: Logiki i Filozofii Nauki (Alicja Michalak), Filozofii Przyrody (ks. Michał Heller). Na Wydziale Filozoficznym pracuje 34 pracowników naukowo-dydaktycznych, w tym 15 samodzielnych. Prowadzone są studia magisterskie 60 osób, licencjackie i doktoranckie 29 osób, dzienne równoległe 50 osób. Wydawane są czasopisma: „Analecta Cracoviensia” (J. Makselon), „Logos i Ethos” (Jan A. Kłoczowski OP), „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” (M. Heller). Wydział ma uprawnienia do nadawania stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie filozofii (od 1990 r.) i doktora habilitowanego (od 1993 r.).

2. Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna „Ignatianum” w Krakowie (do 1999 r. **Wydział Filozoficzny Towarzystwa Jezusowego**). Wydział Filozoficzny prowadził studia licencjackie trzyletnie do 1968 roku (od 1934 roku), potem studia licencjackie czteroletnie (równoznaczne ze studiami magisterskimi uczelni wieckich). Osobowo prawnie Wydział Filozoficzny uzyskał, moc uchwały Sejmu PRL o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego, w maju 1989 roku. Od 1989 roku przy Wydziale zaczął działać Instytut Kultury Religijnej jako trzyletnie studium o profilu filozoficzno-teologiczno-pedagogicznym, z możliwością kontynuacji nauki na stacjonarnych studiach magisterskich. Magisterskie studia pięcioletnie zostały uruchomione w 1990 roku, zaś w roku akademickim 1997/1998 – sześcioletnie zaoczne studia magisterskie. W roku otwarcia studiów przyjęto 5 kandydatów spośród kleryków jezuickich. Od 1990 roku rekrutacja obejmuje także kandydatów wieckich, a na pierwszy rok studiów jest przyjmowanych 70-80 studentów. Na studia zaoczne jest przyjmowanych około 100-120 kandydatów.

Wydział posiada prawo nadawania stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie filozofii; dotychczas wypromowano siedmiu doktorów i jednego doktora habilitowanego. Na Wydziale pracuje 70 pracowników naukowo-dydaktycznych, w tym 18 samodzielnych²³. Działają Katedry: Historii Filozofii (Henryk Pietras SJ), Historii Filozofii w Polsce (Roman Darowski SJ), Historii i Filozofii Kultury (Stanisław Obirek SJ), Metodologii Nauk (Ludwik Grzebień SJ), Filozofii Bytu (Stanisław Ziemiański SJ), Filozofii

²³ Na podstawie informacji ks. Stanisława Ziemiańskiego SJ, prodziekana Wydziału Filozoficznego, z dnia 2 II 2000 r.

Człowieka (Roman Darowski SJ), Etyki (Jan Sieg SJ) i Filozofii Przyrody (Piotr Lenartowicz SJ). Wydawane są następujące czasopisma: „Rocznik Wydziału Filozoficznego” (R. Darowski SJ), „Horyzonty Wiary” (Z. Marek JS), „Forum Philosophicum”.

3. Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Rzeszowie. 1 X 1996 roku powstał tam, w ramach Wydziału Socjologiczno-Historycznego, **Instytut Filozofii**. Instytut nawiązał współpracę z Wydziałem Filozofii Pedagogicznego Uniwersytetu w Sankt Petersburgu, z Uniwersytetem w Rostowie nad Donem i z Akademią Kijowsko-Mohylańską w Kijowie. W Instytucie pracuje 25 pracowników naukowo-dydaktycznych, w tym 9 samodzielnych. Dydaktyka to zajęcia na trzyletnich licencjackich studiach filozoficznych, dziennych i zaocznych, oraz działalność usługowa na innych kierunkach studiów. Czynione są starania o powołanie magisterskich studiów uzupełniających na kierunku Filozofia. W ramach Instytutu Filozofii działają Zakłady: Historii Filozofii (Andrzej L. Zachariasz), Historii Filozofii Polskiej (Piotr Szydłowski), Filozofii Kultury (Zbigniew Stachowski), Antropologii Filozoficznej (Aleksander Bobko), Logiki i Metodologii Nauk (Krzysztof Kilian)²⁴.

4. Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Słupsku. Instytut Filozofii działa tam w ramach Wydziału Edukacyjno-Filozoficznego. Zatrudnionych jest około 20 pracowników naukowo-dydaktycznych, w tym ok. 10 samodzielnych. Po trzech latach studiów słuchacze otrzymują licencjat z filozofii. W obrębie Instytutu Filozofii istnieją Zakłady: Estetyki i Wychowania Plastycznego (Paweł Kasprzyk), Etyki (Andrzej Kultys), Historii i Fenomenologii Religii (Karol Toeplitz), Historii Filozofii Współczesnej (Marek Fota), Logiki, Metodologii i Filozofii Nauki (Jerzy Lepieszkiwicz).

5. Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Tadeusza Kotarbińskiego w Zielonej Górze. W 1995 roku powołano tam Instytut Filozofii, który wchodzi w skład Wydziału Humanistycznego. Pracuje w nim 24 pracowników dydaktycznych, w tym 13 samodzielnych. Stacjonarne pięcioletnie studia w zakresie filozofii uruchomiono w 1996 roku, zaś w 2000 roku trzyletnie stacjonarne studia licencjackie w zakresie: Filozofia ze specjalności wiedzy o społeczeństwie. W pierwszym roku na studia filozoficzne przyjęto 45 kandydatów, zaś w roku 1999 - 60 i 26 na studia licencjackie. Od 2000 roku Instytut Filozofii posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora w dziedzinie nauk filozoficznych. Działają w nim następujące Zakłady: Historii Filozofii (Ryszard Palacz), Filozofii Kultury (Jan Kurowicki), Logiki i Metodologii Nauk (Andrzej Wiñiewski), Ontologii i Teorii Poznania (Adam Grobler), Filozofii Społecznej (Włodzimierz Kaczocho), Etyki (Krzysztof Kaszycki)²⁵.

²⁴ Informacji o WSP w Rzeszowie udzieliła Katarzyna Cwynar 11 IX 2000 r.

6. Katedry i Zakłady filozoficzne istnieją w **Wy szych Szkołach Pedagogicznych**: w Bydgoszczy (Stefan Sarnowski), w Kielcach (Alina Wiercińska), w Cz stochowie (Adam Olech), w Krakowie (**Akademia Pedagogiczna im. Komisji Edukacji Narodowej**, Zakład Filozofii Kultury i Religioznawstwa - Jan Szmyd; Zakład Historii Filozofii - Roman Padoł), na **Papieskim Fakultecie Teologicznym** we Wrocławiu (Katedry: Filozofii Systematycznej - ks. Ignacy Dec; Historii Filozofii - ks. Jan Choroszy; Antropologii Filozoficznej - ks. Ignacy Dec).

7. W **Akademii Ekonomicznej w Krakowie** istnieje Katedra Filozofii (Adam W grzecki); w **Akademii Ekonomicznej w Poznaniu** - Katedra Socjologii i Filozofii (Władysław Kot); w **Szkole Głównej Handlowej w Warszawie** - Katedra Filozofii (Tadeusz Płu a ski); w **Politechnice Gda skiej** - Katedra Nauk Filozoficznych (Janina Kubka); w **Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie** - Zespół Filozofii (Maria Bielawka); w **Politechnice Krakowskiej** - Zakład Filozofii (Jacek Ja tal); w **Politechnice Lubelskiej** - Katedra Filozofii i Etyki Pracy (Henryk Borowski); w **Politechnice Łódzkiej** - Katedra Filozofii Ekologicznej (Henryk Skolimowski); w **Politechnice Warszawskiej** - Zespół Filozofii (Krystyna Rudzi ska-Ludwiczyska); w **Wy szej Szkole In ynierskiej w Radomiu** - Katedra Filozofii i Socjologii (Stanisław Jedynek); w **Wy szej Szkole Techniczno-Rolniczej w Bydgoszczy** - Zakład Filozofii i Socjologii (Jan Biernat); w **Akademii Rolniczej w Krakowie** - Zakład Filozofii Przyrody i Kultury Wsi (Wincenty Kołodziej), w **Akademii Rolniczej w Poznaniu** - Zakład Filozofii i My li Społecznej (Barbara Gory ska-Bittner); w **Akademii Podlaskiej w Siedlcach** - Katedra Filozofii i Socjologii (Józef Jaro); w **Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie** - Katedra Filozofii i Socjologii (Stefan Snihur); w **Akademii Medycznej w Białymstoku** - Studium Filozofii i Psychologu Człowieka (Jan Szafranec); w **Akademii Medycznej w Gda sku** - Zakład Historii i Filozofii Medycyny (Michał Woroniecki); w **Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiello skiego** - Zakład Filozofii Medycyny (Władysław Stró ewski); w **Akademii Medycznej w Lublinie** - Mi dzywydziałowy Zakład Etyki (Teresa Czekajska); w **Akademii Medycznej w Łodzi** - Zakład Etyki i Filozofii Medycyny (Kazimierz Szewczyk); w **Akademii Medycznej w Warszawie** - Zakład Filozofii i Historii Medycyny (Marek Wichrowski); w **Wojskowej Akademii Medycznej w Łodzi** - Zespół Filozoficzno-Etyczny; w **Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie** - Katedra Filozofii i Socjologii (Józef Lipiec); w **Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu** - Zakład Filozofii i Socjologu;

²⁵ Z informacji Lilianny Kiejzik, zast pcy dyrektora Instytutu Filozofii, z dnia 21 VIII 2000 r.

w **Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie** - Zakład Filozofii (Jerzy Kosiewicz).

8. Pracownicy naukowo-dydaktyczni uczą tak e dyscyplin filozoficznych w licznych szkołach niepa stwowych, gdzie istnieje lu na i nieuchwytna struktura organizacyjna.

9. **Wy sze Szkoły Partyjne..** Pierwsz była **Centralna Szkoła PPR w Łodzi**. Wykłady zainaugurowano ju w grudniu 1944 roku w Lublinie, a od kwietnia 1945 roku były kontynuowane w Łodzi. W 1950 roku powołano **Instytut Kształcenia Kadr Naukowych przy KC PZPR**, wkrótce przemianowany na **Instytut Nauk Społecznych przy KC PZPR**. Na jego miejsce utworzono **Wy sz Szkół Marksizmu-Leninizmu przy Wy szej Szkole Nauk Społecznych KC PZPR**. W latach osiemdziesiątych WSNS przekształcono w **Akademi Nauk Społecznych** (w opinii Adama Schaffa ANS była tworem okresu upadku PZPR)²⁶. Istniał tak e instytut badawczy w zakresie teorii marksizmu-leninizmu - **Instytut Podstawowych Problemów Marksizmu-Leninizmu**, funkcjonujący na prawach Wydziału KC PZPR. W placówkach tych kadr uczących tworzyli, między innymi: Adam Schaff (pierwszy rektor INS), Władysław Krajewski, Nina Assorodobraj, Hanna Temkin, Regina Hekker, Halina Ma li ska, Helena Eilstein, Leszek Kołakowski, Jarosław Ładosz, Tadeusz M. Jaroszewski, Bronisław Baczko, Adam Sikora, Henryk Holland, Tadeusz Kro ski, Stanisław Rainko, Józef Grudzie , Wiesław Mysłek, Stanisław Butryn, Jerzy Ładyka, Stefan Opara, Dionizy Tanalski, Bronisław Burlikowski i inni.

Nauczanie polegało pierwotnie na kształceniu tzw. aspirantów, to znaczy osób posiadających studia wy sze, które robiły doktoraty w szkołach partyjnych. Potem w WSNS uruchomiono trzyletnie studia magisterskie z filozofii marksistowsko-leninowskiej oraz powołano wiele szkół kształcenia partyjnego na szczeblach centralnym i wojewódzkim, realizujących dokształcanie tzw. aparatu partyjnego z terenu (kursy kilkumiesięczne, roczne i dwuletnie). Przy WSNS, potem tak e przy ANS, obok trzyletnich studiów magisterskich, powołano tak e trzyletnie, stacjonarne studia doktoranckie oraz doktoranckie studia zaoczne.. Np. w roku 1973-1974 na trzyletnie magisterskie studia stacjonarne przyjęto 128 osób, z czego połowa na kierunek społeczno-ekonomiczny, a pozostałych na kierunek społeczno-polityczny². Wy sza Szkoła Nauk Społecznych od 1973 roku²⁸, a potem ANS miały uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego.

²⁶ Zob. A. Schaff: *Moje spotkania z nauką polską*, wyd. cyt., s. 91

²⁷ *Warunki przyjęcia do WSNS*. Archiwum Akt Nowych w Warszawie, Akta Szkół Partyjnych, sygn. 64/1/6 (dalej: AAN, ASzP).

²⁸ *Wniosek rektora WSNS prof. dr Władysława Zastawnego do Jana Kaczmarskiego, Ministra Nauki, Szkolnictwa Wy szego i Techniki*. AAN, ASzP, sygn. 53/2/1.

Motywacja powołania wy szych szkół partyjnych była nast puj ca. Chodziło o „przygotowanie intelektualne kadry partyjnej, która miała w przy szło ci decydowa o wa nych dla wszystkich sprawach kraju”²⁹ oraz „uzupełnienie i pogł bienie wiedzy politycznej działaczy partyjnych (zwłaszcza pracuj cych w aparacie partyjnym) w zakresie marksistowskich nauk społecznych oraz wyposa enie słuchaczy w wiedz metodologiczn niezb dn dla sprawowania partyjnych funkcji kierowniczych i organizatorskich na poszczególnych odcinkach ycia społecznego, pa stwowego i gospodarczego”³⁰. Wymogi były nast puj ce: „Słuchacze Centralnej Szkoły Partyjnej winni posiada uko czone studia wy sze lub w wypadkach wyj tkowych rednie, pod warunkiem posiadania dłu szego sta u w pracy politycznej i predyspozycji do samodzielnej pracy nad ksi k ”³¹. Słuchaczy rekomendowały nie tylko lokalne komitety partyjne, ale tak e instytucje polityczne, społeczne i pa stwowe, np. Centralna Rada Zwi zków Zawodowych, Główny Zarz d Polityczny Wojska Polskiego, organizacje młodzie owe (ZMS, ZMW, ZHP), Ministerstwa, Liga Kobiet, Komitet d/s Radia i TV, Rady Naukowe itp. Aparat partyjny liczył wówczas około 7600 osób, a szkoły partyjne uko czyło zaledwie 1800 osób. Dominowało wi c samokrytyczne przekonanie e „Du y odsetek aparatu pa stwowego nie posiada gruntowniejszego politycznego wykształcenia”³². Tote w miejsce IKKN utworzono INS, który stał si „pot g naukow ”³³. Zdolniejsi aspiranci byli zatrudniani jako etatowi wykładowcy. Szkoły te rozwi zano po 1990 roku.

B. AKADEMIE, TOWARZYSTWA I ORGANIZACJE FILOZOFICZNE. 1. Instytut Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk powstał w 1956 roku jako centralna placówka naukowo-badawcza w zakresie nauk filozoficznych i socjologii, powołana dla organizowania, prowadzenia i popierania zespołowych i indywidualnych bada w dziedzinie filozofii, logiki i socjologii i utrzymywania kontaktów mi dzynarodowych w tym zakresie³⁴. Pomysłodawc powołania PAN był prawdopodobnie Bolesław Bierut, a „chodziło o stworzenie nowej, nigdy nie istniej cej przedtem polskiej instytucji naukowej na wiatowym poziomie”³⁵. Pierwszym dyrektorem IFiS PAN był Adam Schaff. Kronikarz pisał: „Poczeki Instytutu si gaj 1955 r. Powstały bowiem wówczas dwie placówki b d ce jego zal kiem: Zakład Filozofii pod kierownictwem A. Schaffa oraz Pracownia Materializmu His-

²⁷ A. Schaff: *Moje spotkania...*, wyd. cyt., s. 89.

³⁰ *Zadania Centralnej Szkoły Partyjnej przy KC PZPR*. AAN, ASzp, sygn. 6/67/125.

³¹ *Notatka o organizacji i rozbudowie systemu szkolenia partyjnego*, tam e, sygn. 6/67/7.

³² Tam e.

³³ A. Schaff: *Moje spotkania*, wyd. cyt., s. 88.

³⁴ Zob. *Wielka Encyklopedia Powszechna*, t. 5, Warszawa 1965, s. 72.

³⁵ A. Schaff: *Moje spotkania z nauk polsk*, wyd. cyt., s. 69.

torycznego pod kierownictwem J. Hochfelda. W skład pierwszej wchodziły dwie pracownie, przekształcone w następnym roku w zakłady, mianowicie Pracownia Historii Filozofii (kier. B. Baczeko) i Pracownia Logiki (kier. K. Ajdukiewicz), w skład drugiej - dwa zespoły, warszawski (kier. J. Hochfeld) i łódzki (J. Szczepański). W strukturze Polskiej Akademii Nauk istniały ponadto jeszcze trzy samodzielne placówki: Katedra Materializmu Dialektycznego, nastawiona przede wszystkim na obsługę aspirantów (kier. Cz. Nowicki), Zespół Bibliograficzny przy Komitecie Nauk Filozoficznych pracujący nad *wielotomową Bibliografią filozofii polskiej* (kier. A. Kadler) oraz Zespół Socjologu i Historii Kultury (kier. J. Chałasiński). Pierwsze dwie z wymienionych tu placówek weszły w skład Instytutu Filozofii i Socjologii, ostatnia uległa rozwiązaniu w 1959 r., za znaczna część jej pracowników znalazła zatrudnienie w Instytucie³⁶.

W IFiS PAN zatrudnionych jest 37 pracowników naukowych w zakładach filozoficznych, w tym 24 samodzielnych. Działają następujące Zakłady i Zespoły Badawcze: Zakład Historii Filozofii Starożytnej i średniowiecznej (kierownik Zdzisław Kuksewicz), Zakład Teorii Poznania i Filozofii Nauki (Alina Motycka), Zakład Historii Filozofii Nowożytnej (Lech Szczucki), Zakład Filozofii Współczesnej (Stanisław Borzym), Zakład Filozofii Religii (Zbigniew Mikołajko), Zakład Logiki Języka i Działania (Elbieta Kałuszyńska), Zespół Badawczy Filozofii Kultury (Katarzyna Rosner), Zespół Badawczy Przeobrażenia Metafizyki w Filozofii Współczesnej (Cezary Wodnicki), Zespół Badawczy Antropologii Filozoficznej i Filozofii Społecznej (Stanisław Czerniak), Zespół Badawczy Psychoanalizy i Badań nad Kategoriami Gender w Filozofii Współczesnej (Paweł Dybel), Zespół Badawczy Retrospektywnej Bibliografii Filozofii Polskiej (Andrzej Przymusiński). Instytut posiada uprawnienia do nadawania stopni naukowych doktora od 1959 roku, za doktora habilitowanego od lat 60., po zlikwidowaniu stopni kandydackich; w zakresie nauk o języku i komunikowaniu od 1993 roku. Przy Instytucie działa Szkoła Nauk Społecznych, gdzie od 1992 roku prowadzone są interdyscyplinarne czteroletnie studia doktoranckie. Rada Naukowa IFiS PAN nadała 298 stopni naukowych doktora i 129 stopni naukowych doktora habilitowanego³⁷.

Wydawane były i istnieją następujące czasopisma: „Studia Filozoficzne” (do roku 1990), „Studia Logica” (R. Wójcicki. Współwydawca - KLUWER, Amsterdam), „Archiwum Historii Filozofii i Myśli Społecznej” (Z. Ogonowski), „Mediaevalia Philosophica Polonorum” (W. Seiko, J. B. Korolec),

³⁶ Zob. *Instytut Filozofii i Socjologii. Historia i stan obecny badań*, w: *Instytut Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk, 30 lat IFiS PAN*, oprac. A. Majkowska-Sztanga, E. Nagajewska. Warszawa 1987, s. 7-8.

³⁷ Informacja S. Czerniaka, zastępcy dyrektora IFiS PAN, z 24 V 2000 r.

„Prakseologia” (W. Gasparski), „Studia Mediewistyczne” (Z. Kuksewicz), „Etyka” (B. Skarga), „Przeegl d Filozoficzny - Nowa Seria” (J. Hołówka).

2. Komitet Nauk filozoficznych Polskiej Akademii Nauk został powołany w Ramach Wydziału I Nauk Społecznych Polskiej Akademii Nauk. PAN powstała w 1950 roku na wniosek Bolesława Bieruta, na wzór Akademii Nauk w ZSRR.

Sekretarzem Wydziału I PAN był Stefan ólkiewski, który na posiedzeniu Prezydium PAN 24 V 1952 roku przedstawił projekt powołania Komitetów, w tym Komitetu Filozoficznego. Członkami założycielami byli: Adam Schaff, Kazimierz Ajdukiewicz, Józef Chałasi ski, Franciszek Fidler, Tadeusz Kotarbi ski i Zygmunt Modzelewski. 26 ITT 1960 roku moc Uchwały Prezydium PAN nr 9/60 powołano Komitet Nauk Filozoficznych i Socjologicznych, którego pierwszym przewodniczym został Adam Schaff. W 1969 roku nastąpiło rozdzielenie KNFiS na Komitet Nauk Filozoficznych oraz Komitet Nauk Socjologicznych.

Przewodniczymi KNFiS, a potem KNF w poszczególnych kadencjach byli: Adam Schaff (1960-1962, 1963-1965, 1966-1968), Jan Legowicz (1969-1971), Marek Fritzhand (1972-1974, 1975-1977, 1978-1980), Barbara Skarga (1981-1983), Marek Frizthand (1984-1986), Tadeusz M. Jaroszewski, a po jego mierci 18 VI 1988 r. -Zbigniew Kuderowicz (1987-1989), Barbara Skarga(1990-1992), Jerzy Pelc(1993-1995), RyszardWójcicki(1996-1998), Andrzej Grzegorzcyk (1999-2002).

Sporód członków KNF członkami rzeczywistymi PAN s : Jerzy Kmita, Leszek Kołakowski, Mieczysław A. Kr piec, Adam Schaff, Andrzej Walicki, a członkiem korespondentem jest Leszek Nowak.

Zadania Komitetu Nauk Filozoficznych, ustalone dla wszystkich Komitetów Wydziału I PAN w 1992 roku s , mi dzy innymi, nast puj ce:

Przygotowanie wytycznych do planu bada naukowych szczególnie w nych dla kultury w danej dziedzinie nauki; przygotowanie planów prac własnych Akademii Nauk w danej dziedzinie nauki; opiniowanie prac naukowych wydanych w obr bie PAN; opiniowanie działalno ci towarzystw subsydiowanych przez PAN w danej dziedzinie nauki; przygotowanie planów zjazdów, konferencji naukowych, opiniowanie takich planów; opiniowanie ogólnokrajowych planów prac badawczych w danej dziedzinie nauki; organizowanie placówek naukowych PAN, instytutów w zakresie danej dyscypliny³⁸.

3. Polska Akademia Umiej tno ci. Z Towarzystwa Naukowego Krakowskiego (1815-1872) powstała Akademia Umiej tno ci, która przekształciła si w 1919 roku w Polsk Akademi Umiej tno ci. Jednym z jej

³⁸ Wszystkie informacje na podstawie dokumentów zgromadzonych w Archiwum Wydziału I Nauk Społecznych PAN.

Wydziałów był Wydział Historyczno-Filozoficzny, a jego pierwszym dyrektorem w latach 70. ubiegłego wieku był Józef Kremer. W okresie mi dzywojennym PAU była najwi ksz instytucj naukow w kraju. W 1951 roku została zamkni ta, a cały jej maj tek przejęła instytucja powołana przez KC PZPR - Polska Akademia Nauk. Władysław Tatarkiewicz w 1973 roku powiedział: „Widz nasz Akademi jako (...) rodzin zacn , która zaśłu yła si Polsce. (...) Powinna y i yje w naszej pami ci”³⁹.

Po zlikwidowaniu PAU, zezwolono na działalno jej oddziałów terenowych, zwłaszcza na terenie Krakowa⁴⁰. W 1981 roku podjęto kroki w celu reaktywowania PAU w Krakowie, pod enigmatyczn nazw Polska Akademia Nauk - Akademia Umiej tno ci⁴¹, bo odzyskanie przez PAU samodzielno ci i utraconego niegdy majtku przekraczało „ówczesne mo liwo - ci organizacyjne i decyzyjne”. Ostatecznie, w listopadzie 1989 roku, PAU została reaktywowana z siedzib w Krakowie przy ul. Sławkowskiej 17.

4. Polskie Towarzystwo Filozoficzne zostało założone w 1904 roku we Lwowie przez Kazimierza Twardowskiego. Po 1945 roku ukształtowało si organizacyjnie dzięki inicjatywie czołowych reprezentantów polskiego środowiska filozoficznego (Kazimierza Ajdukiewicza, Tadeusza Czełowskiego, Tadeusza Kotarbińskiego, Władysława Tatarkiewicza, Adama Schaffa), którzy doprowadzili do zwołania zebrania organizacyjnego Polskiego Towarzystwa Filozoficznego w dniu 18 IV 1948 roku w Warszawie⁴². PTF miało form federacji dotychczasowych towarzystw działających w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Lublinie i Toruniu. Zgodnie z przyjętym wówczas *Statutem*, PTF miało „organizowa i popiera filozoficzn prac naukow , a w szczególno ci reprezentowa potrzeby filozoficznego ruchu naukowego wobec władz i społecze stwa, organizowa udział polskiej filozofii w instytucjach mi dzynarodowych, przygotowywa zjazdy naukowe itp.”⁴³. Ostateczny kształt organizacyjny PTF osiągnęło 3 V 1955 roku, wraz z przyjęciem nowej wersji *Statutu*. Terenowe i dotychczasowe samodzielne Towarzystwa ukonstytuowały si w jednolit , zwart organizacj filozoficzn . Władze Towarzystw terenowych miały by wybierane na roczne kadencje, za Zarząd Główny PTF na kadencje trzyletnie. Na Walnym Zgromadzeniu PTF

³⁹ W. Tatarkiewicz: *Filozofia*, w: *Polska Akademia Umiej tno ci 1872-1952. Nauki humanistyczne i społeczne. Materiały Sesji Jubileuszowej*. Kraków, 3-4 V 1973. Ossolineum, Wrocław, s. 100.

⁴⁰ Zob. P. Hubner: *I Kongres Nauki Polskiej jako forma realizacji zało e polityki naukowej pa stwa ludowego*. Wrocław 1983, s. 149.

⁴¹ Zob. ten e: *Sila przeciw rozumowi. Losy Polskiej Akademii Umiej tno ci w latach 1939-1989*. Kraków 1994, s. 401.

⁴² Szczegółowe omówienie historii, struktury i działalności PTF w: B. Markiewicz, J. J. Jadacki, R. Jadcak (red.): *Polskie Towarzystwo Filozoficzne czyli z dziejów filozofii jako nauki instytucjonalnej*. Warszawa 1999. Podstawowe informacje o PTF zaczerpni to z tego opracowania.

⁴³ Tam e, s. 62.

w dniu 28 XI 1955 roku postanowiono, że Towarzystwa lokalne zostaną przekształcone w Oddziały. Wówczas PTF miał w kraju 7 Oddziałów i skupiał 338 członków. Na mocy późniejszych poprawek w Statucie, władze Oddziałów miały być wybierane także na kadencje trzyletnie, a przy Oddziałach mogły się zawiązywać Koła PTF liczące co najmniej 5 członków.

Ostatni wersję Statutu przyjęto na Walnym Zgromadzeniu PTF 22 I 1994 roku: „Najważniejsze zmiany w stosunku do statutów z czasów PRL to zniesienie ograniczenia celów towarzystwa, które w zaważonej formie miało służyć kontrolowaniu jego działalności”. Zamiast szczegółowych wytycznych, cel był jeden: „(...) szerzenie i krzewienie nauk filozoficznych”⁴⁴. Kadencje władz PTF przedłużono do czterech lat.

Przewodniczymi PTF w poszczególnych, wielokrotnych kadencjach po 1945 roku byli: Tadeusz Kotarbiński (1955-1976), Klemens Szaniawski (1977-1991), Władysław Stróżecki (1992-2000). W 1998 roku liczba członków PTF wzrosła do 899 osób.

Oddziały PTF prowadzą działalność odczytów i popularyzatorską w zakresie nauk filozoficznych, patronują sprawie wprowadzenia filozofii do szkół rednich⁴⁵, a PTF sprawuje pieczę nad Olimpiadą Filozoficzną dla uczniów szkół rednich.

Zarząd PTF brał czynny udział w organizacji trzech powojennych Ogólnopolskich Zjazdów Filozoficznych (Lublin 1956 - IV Zjazd, Kraków 1987 - V Zjazd i Toruń 1995 - VI Zjazd). Członkowie PTF brali udział w Międzynarodowych Zjazdach i Kongresach Filozoficznych, byli członkami międzynarodowych organizacji filozoficznych (Międzynarodowy Instytut Filozoficzny i Międzynarodowa Federacja Towarzystw Filozoficznych).

Od 1977 roku Tadeusz Kotarbiński był honorowym przewodniczącym PTF, a jego członkami honorowymi byli: Kazimierz Twardowski (1929), Tadeusz Kotarbiński (1973), Władysław Tatarkiewicz (1973), Tadeusz Czeowski (1973), Narcyz Łubnicki (1982), Izydora Dąmbska (1984), Janina Kotarbińska (1986), Janusz Krajewski (1986), Kazimierz Pasenkiewicz (1987), Janina Aumilerowa (1992), Jan Paweł II (1995) i Stefan Świeżawski (1995).

5. Polskie Towarzystwo Logiczne zawiązało się po raz pierwszy 22 IV 1936 roku w Warszawie, a prezesem został Jan Łukasiewicz. Po II wojnie światowej po raz drugi PTL ukonstytuowało się dopiero 7 III 1981 roku w Ustroniu, z siedzibą władz w Warszawie. Towarzystwo mogło powoływać Oddziały terenowe, za jego władzami były: Rada Główna, Zarząd Główny

⁴⁴ Tamże, s. 63.

⁴⁵ Ku zaskoczeniu polskiego środowiska filozoficznego oraz nauczycieli szkół rednich, te wieloletnie wysiłki zostały uwiecznione złośliwie dla polskiej kultury decyzją Ministra Edukacji Narodowej o wycofaniu filozofii z programów nauczania szkół rednich (decyzja z marca 2000 r.).

oraz Komisja Rewizyjna. Kadencja władz PTL miała wynosić trzy lata, a prezes miał być wybierany tylko na jedną kadencję.

Do zadań Polskiego Towarzystwa Logicznego miało należeć, między innymi: „(...) uprawianie, krzewienie i uprzyśpieszanie logiki i metodologii oraz ich historii, dydaktyki i zastosowania. (...) PTL ma reprezentować interesy członków Towarzystwa w zakresie ich działalności naukowo-badawczej oraz dydaktycznej. (...) PTL realizuje swoje cele przez organizowanie odczytów, Referatów, zebrań dyskusyjnych, konferencji, seminariów, zjazdów, konkursów oraz kursów o charakterze naukowym lub popularnonaukowym i szkoleniowym”⁴⁶.

Niestety, ówczesne Polskie Towarzystwo Logiczne nie podjęło działalności, bowiem Sąd w 1982 roku odrzucił wnioski o jego rejestrację. Natomiast w latach 90. zostało zarejestrowane i podjęło działalność **Polskie Towarzystwo Logiki i Filozofii Nauki**, tak naprawdę sukcesem do tradycji Polskiego Towarzystwa Logicznego założył ono przez Jana Łukasiewicza. Kolejnymi przewodniczącymi PTLiFN byli: Wojciech Buszkowski, Ewa Orłowska, a obecnie Jan Woleński.

Polskie Towarzystwo Logiki i Filozofii Nauki skupia logiczników, zarówno matematyków, jak i filozofów. Podstawowym zadaniem Towarzystwa jest kultywowanie polskiej tradycji logicznej, organizowanie naukowych imprez logicznych i integracja polskiego środowiska logicznego⁴⁷.

6. Polskie Towarzystwo Semiotyczne powstało w 1968 roku, a jego inicjatorem i pierwszym prezesem był Stefan Ółkiewski⁴⁸. W roku 2000 Towarzystwo liczy około 100 członków⁴⁹, a jego prezesem jest Jerzy Pelc. „Tereniem działalności Towarzystwa jest obszar Rzeczypospolitej Polskiej, a siedzibą m. st. Warszawa”⁵⁰. Towarzystwo może powoływać Oddziały terenowe. „Celem Towarzystwa jest uprawianie i popieranie rozwoju semiotyki i upowszechnianie wiedzy w tym zakresie”. Towarzystwo popiera i prowadzi badania naukowe, organizuje odczyty, konferencje i seminaria, prowadzi działalność wydawniczą, współpracuje z innymi organizacjami i instytucjami naukowymi, a jego członkowie biorą udział w kongresach i konferencjach krajowych i międzynarodowych.

⁴⁶ Statut Polskiego Towarzystwa Logicznego, w zasobach biblioteki IFiS PAN w Warszawie, sygn. 73930.

⁴⁷ Z informacji Jana Woleńskiego z dnia 12 VII 2000 r.

⁴⁸ Zob. J. Pelc: *Wspomnienie po Stefanie Ółkiewskim*. „Studia Semiotyczne” nr 18/1993.

⁴⁹ Informacja Mieczysława Omyły, skarbnika PTS.

⁵⁰ Ze Statutu Polskiego Towarzystwa Semiotycznego, udostępnionego mi przez Janusza Sieka, kierownika biblioteki WFiS UW i IFiS PAN. Dalsze cytaty pochodzą z tego dokumentu.

Władzami Towarzystwa są: Walne Zgromadzenie członków, Zarząd Główny, Główna Komisja Rewizyjna i Sekretariat. Walne Zgromadzenie zbiera się raz w roku, a władze Towarzystwa są wybierane na trzy lata.

7. Towarzystwo Naukowe Warszawskie. Jednym z Wydziałów Towarzystwa jest Wydział II Nauk Historycznych, Społecznych i Filozoficznych. Przewodniczy temu Wydziałowi Teresa Dunin-Wasowicz, sekretarzem jest Jacek J. Jadacki, zaś przewodniczącym Komisji Logiki - Witold Marciszewski.

TWN jest kontynuatorem działającego w XIX wieku Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Powstało w 1907 roku, a jego celem było „rozwijanie i popieranie badań we wszystkich gałęziach wiedzy oraz ogłaszanie dzieł naukowych w języku polskim”⁵¹. Cele te przywiecają Towarzystwu nadal. Jego siedzibą jest Pałac Staszica w Warszawie.

W 1952 roku, razem z Polską Akademią Umiejętności, zostało zlikwidowane, a majątek przejęła Polska Akademia Nauk. TNW zostało reaktywowane 4 grudnia 1981 roku, z tymczasową siedzibą w gabinecie Tadeusza Kotarbińskiego w Pałacu Staszica (wspólnie z siedzibą PTF, w pokoju o powierzchni kilkunastu m²). W 1987 roku stan osobowy Towarzystwa wynosił 334 członków, a w końcu 1994 roku - 401 członków. Komisja Logiki została powołana w 1989 roku, a rok później TNW nawiązało współpracę z reaktywowaną Polską Akademią Umiejętności.

W 1991 roku Towarzystwo przyznało nagrody naukowe za oryginalne osiągnięcia badawcze, tzw. *Praemium Triennale*. Jednym z laureatów był Jan Woleński z Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Komisja Logiki wydaje „Biuletyn” w wersji polskiej i angielskiej („Logic Group Bulletin”, 1-2 dwa zeszyty w roku)⁵².

C. KONGRESY I ZJAZDY. 1. I Kongres Nauki Polskiej odbył się w czerwcu i lipcu 1951 roku w Warszawie. Przedstawiono na nim zbiorowy Referat Podsekcji Filozofii i Nauk Społecznych⁵³, w którym czytamy: „(...) gdy filozofia wyszła z ciasnych ścian gabinetów profesorskich, gdzie stała się własnością wąskich mas, gdy coraz wyraźniej staje się narzędziem ideologicznym, służącym sprawie przekształcenia rzeczywistości, zniknęła dawna bez troski neutralność i pseudotolerancja. Zła, wsteczna filozofia może przecież spowodować obecnie znacznie więcej szkód niż dawniej.

⁵¹ Za: S. Kieniewicz: *Od Towarzystwa Przyjaciół Nauk do Towarzystwa Naukowego Warszawskiego*, w: *Towarzystwo Naukowe Warszawskie*. Warszawa 1995, s. 27.

⁵² Na podstawie: W. Rudowski: *Societas Scientiarum Varsaviensis - Rediviva*, w: *Towarzystwo Naukowe Warszawskie*, wyd. cyt., s. 35-43.

⁵³ Zob. *I Kongres Nauki Polskiej. Sekcja Nauk Społecznych i Humanistycznych. Referat Podsekcji Filozofii i Nauk Społecznych*. Powielono na prawach rękopisu do użytku uczestników I Kongresu Nauki Polskiej. W zbiorach biblioteki WFiS UW, sygn. 14076(1. -1).

Naleywi c kierunki filozoficzne warto ciowa , nale y je ocenia . (...) miar mo e by tylko ta filozofia, która w praktyce wykazała sw przydatno społeczn dzi ki swej zgodno ci z obiektywn rzeczywisto ci . Tak filozofi jest filozofia marksistowska: materializm dialektyczny i historyczny”⁵⁴.

Po wielu latach jeden z uczestników tego Kongresu napisze: „(...) był to s d nad «bur uazyjn », «reakcyjn » filozofi , głównie nad filozofi szkoły lwowsko-warszawskiej, jako szkoły, która w latach poprzednich, mi dzy pierwsz a drug wojn wiatow , najsilniej wpływała na polsk my l humanistyczn i zyskała najwi ksze uznanie w Europie”⁵⁵.

2. II Kongres Nauki Polskiej miał miejsce w Warszawie, w czerwcu 1973 roku. Referat na podsekcj nauk filozoficznych zaprezentował Tadeusz M. Jaroszewski, korzystaj c z materiałów zatwierdzonych przez Prezydium KNF, a były to: opracowanie M. Fritzhandy pt. *Filozofia w Polsce Ludowej*, oraz ekspertyzy cz stkowe autorstwa: A. Augustynka, Z. Cackowskiego, J. Kmity, Z. Kuksewicz, A. Kuczy skiej, M. Michalika, S. Soldenhoffa, S. Swie awskiego i R. Wójcickiego⁵⁶. W referacie czytamy, e mi dzy I a II Kongresem Nauki Polskiej pocz tkowo dominowały w polskiej my li filozoficznej, podobnie jak w okresie mi dzywojennym, nurty neotomistyczny i neopozytywistyczny. Dopiero stopniowo rozwija i dominowa zacz ł nurt marksistowski a w dwu pozostałych nurtach nast piły istotne transformacje. Cz pozytywistów zbli yła si w szeregu kwestiach do dialektycznego materializmu. W filozofii chrze cija skiej natomiast obok nurtu neotomistycznego pojawiły si tendencje mounierowskie, a w latach sze dziesi tych teilhardowskie, a i niektórzy tomi ci w kwestiach filozofii społecznej zaj li punkt widzenia bliski filozofii społecznej marksizmu”⁵⁷. Podkre lono wzrost dobroku przedstawicieli logiki i metodologii polskiej, tak e na arenie mi dzy narodowej. Autor uznał za stosowne podkre li , e „(...) w wielu zagadnieniach przedstawiciele dawnej szkoły lwowsko-warszawskiej kontynuowali tradycyjne kierunki refleksji teoriopoznawczej i metodologicznej, które spotkały si i spotykaj z zasadnicz obiekcj materializmu dialektycznego”⁵⁸. Jednocze nie wskazano na wag prac badawczych prowadzonych w KUL i ATK, dotycz cych zagadnie współczesnej metafizyki (A. Kr - piec), dziejów, teorii bytu (S. Swie awski) i koncepcji osoby ludzkiej (W. Granat). Odnotowano pozytywn obecno w kulturze polskiej tzw.

⁵⁴ Tam e, s. 3.

⁵⁵ J. Pelc: *Wyst pienie ko cowe na VI Polskim Zje dzie Filozoficznym*. „Ruch Filozoficzny” nr 23/1996, s. 165.

⁵⁶ Zob. T. M. Jaroszewski: *Referat na podsekcj filozoficzn II Kongresu Nauki Polskiej (projekt)*. Maszynopis ze zbiorów biblioteki WFiS UW, sygn. 48210(7).

⁵⁷ Tam e, s. 3.

⁵⁸ Tam e, s. 5.

„szkoły lubelskiej w neotomizmie”. Autor krytycznie ocenił metody walki marksistów z niemarksistowskimi kierunkami w filozofii polskiej, zarzucając im uproszczone pojmowanie walki ideologicznej polegające z tym samym nic wiatopoglądowych z różnicami politycznymi. Twórczy rozwój marksizmu czy stokrotnie pojmowano za szansę na przemycenie do tej teorii elementów egzystencjalizmu i neokantyzmu oraz innych kierunków niemarksistowskich, na kanwie czego wykształciły się orientacje „antropologiczna” i „scjencyistyczna”, sprzeczne z założeniami filozofii marksistowskiej. Uznano konieczność przeciwstawienia się tym deformacjom.

Referent wskazał na rosnące, a nawet dominujące w skali wiatowej, pozycje polskich mediewistów i badaczy nad myślą renesansu, reformacji i filozofii XIX wieku. Pozytywnie ocenił ruch wydawniczy, wymieniając dokonania w obrębie serii wydawniczych: „Biblioteka Klasyków Filozofii”, „Biblioteka Myśli Socjalistycznej”, „Biblioteka Studiów nad Marksizmem”, „Myśli i Ludzie”, „Myśl Religioznawcza”, „Omega”. W maszynowym tekście wprowadzono kilka kosmetycznych poprawek, a wśród nich odrzucone skreślenie z powyższego wykazu serii „Biblioteka Klasyków Filozofii”, której inicjatorem był Adam Schaff, w tym czasie uznany przez egzekutyw partyn za *persona non grata* w nauce polskiej.

Wskazano też na braki. Zbyt mało uwagi badawczej - zdaniem referenta - poświęca się ontologii, teorii poznania i filozofii społecznej oraz dialektyki, zaniedbane są badania nad polską myślą filozoficzną przełomu XIX i XX wieku, a filozofia polska traci kontakt z praktyką społeczną. Brakuje także „zasadniczych, merytorycznych dyskusji i polemik. Odmienne poglądy i stanowiska jakby układały się obok siebie, nie widąc ich ze strony ich propagatorów do zmierzenia się z przeciwnikami”⁶⁰. Ponieważ podkreślono, że polemiki są warunkiem rozwoju myśli filozoficznej, można uważać o ich braku odczytać jako sygnał pojawiających się znamion stagnacji w polskiej myśli filozoficznej lat siedemdziesiątych. Wskazano także na negatywne decyzje administracyjne w zakresie szkolnictwa wyższego: wypieranie logiki z programów nauczania i rezygnacja z propedeutyki filozofii w szkołach reálnych⁶¹. Podkreślono także i to, iż „wiele osób wykładających filozofii - w ogóle nie posiada wykształcenia filozoficznego”.

Jako priorytetowe, uznano następujące zadania: 1. Filozoficzna refleksja nad osobowością ludzką, zwłaszcza osobowością socjalistyczną. 2. Refleksja nad systemem wartości w obliczu konsumpcyjnego stylu życia. 3. Rozwój marksistowskich dociekań metodologicznych (wskazano na ośrodek poz-

⁵⁹ Zob. Tamże, s. 16.

⁶⁰ Tamże, s. 20.

⁶¹ Zob. przypis 41 nin. tekstu.

na ski jako lidera takich bada). 4. Stworzenie syntezy rozwoju polskiej filozofii, od czasów najdawniejszych a po wspóczesno . 5. Wprowadzenie propedeutyki filozofii do programów nauczania szkół rednich. 6. Kształcenie młodej kadry filozoficznej.

3. III Kongres Nauki Polskiej miał miejsce w Warszawie w 1985 roku. Referat programowy z zakresu nauk filozoficznych pt. *Ustalenia Komitetu Nauk Filozoficznych dotycz ce rozwoju filozofii do roku 2000 i na lata dalsze*, przedstawił ówczesny przewodnicz cy KNF Marek Fritzhand.

W referacie podkre lono, e nale y opracowa wielotomow histori filozofii polskiej oraz kontynuowa problem mi dzyresortowy „Przemiany i kształtowanie form ycia społecznego oraz przemiany osobowo ci w warunkach reform społecznych”. Do zada priorytetowych wymagaj cych podj cia w najbli szej przyszło ci zaliczono: 1. Wspóczesne zagadnienia logiki filozoficznej, w ciślym powiazaniu z logik matematyczn i informatyk . 2. Marksizm a współczesne problemy filozoficzne. 3. Podstawowa problematyka współczesnej filozofii nauki. Zaproponowano m. in. powołanie kwartalnika „Filozofia Nauki”. 4. Podstawowe kierunki i spory w filozofii 20 wieku. Badania w tym temacie miały by prowadzone do 2000 roku. 5. Natura warto ci, drogi ich poznania i zwi zek ich z nauk , postawami i działaniami. W referacie podkre lono, e w Polsce refleksja nad problematyk aksjologiczn „toczy si nad wyraz słabym strumieniem”⁶².

4. Zjazdy Filozoficzne. W okresie mi dzywojennym odbyły si trzy zjazdy filozoficzne, a po 1945 roku tak e trzy. **IV Ogólnopolski Zjazd Filozoficzny**, z inicjatywy Marka Fritzhanda, ówczesnego przewodnicz cego KNF PAN, miał miejsce w Lublinie, w dniach 20-23 VI 1977 roku, w pomieszczeniach Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Gospodarzem obrad był ówczesny dyrektor Instytutu Filozofii i Socjologii UMCS, Zdzisław Cackowski, za Biurem Organizacyjnym Zjazdu kierował Zdzisław Czarnecki.

Ide przewodni tego Zjazdu było hasło: *Filozofia w stu bie narodu i socjalizmu*. Go ci witali: Sekretarz Wydziału Nauk Społecznych PAN M. Markiewicz, Rektor UMCS W. Szydło, wiceminister Nauki, Szkolnictwa Wy - szego i Techniki J. Górski oraz Sekretarz Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Lublinie E. Krajewska. W Zje dzie tym nie uczestniczyli przedstawiciele: Akademii Teologu Katolickiej w Warszawie, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, Chrze cija skiej Akademii Teologicznej w Warszawie.

W Zje dzie wzi ło udział 370 uczestników i zgłoszono 74 referaty. 66 z nich omawiano w nast puj cych sekcjach tematycznych: *Filozoficzne problemy człowieka i osobowo ci* (przewodniczył Tadeusz M. Jaroszewski),

⁶² *Ustalenia Komitetu Nauk Filozoficznych dotycz ce rozwoju filozofii do roku 2000 i na lata dalsze*. Maszynopis w zasobach biblioteki IFiS PAN, sygn. 54372 [11], s. 6.

Zagadnienie materializmu historycznego. Dialektyka procesów społecznych (przewodniczył Jarosław Ładosz), System wartości a kształtowanie socjalistycznego sposobu życia (przewodniczyli Alicja Kuczyńska i Mieczysław Michalik), Historia filozofii (przewodniczył Jan Legowicz), Społeczny kontekst poznania (przewodniczyli Zdzisław Cackowski i Jerzy Kmita), Filozofia nauk przyrodniczych - Materializm dialektyczny a nauki przyrodnicze (przewodniczył Zdzisław Augustynek), Filozoficzne zastosowanie logiki (przewodniczył Witold Marciszewski). Referaty plenarne wygłosili: Tadeusz M. Jaroszewski: *Stan i perspektywy rozwojowe filozofii w Polsce* i Marek Fritzhand: *Socjalistyczny sposób życia jako problem teoretyczny*.

Tadeusz M. Jaroszewski nakłaniał uczestników Zjazdu do „(...) otwartego zaangażowania na rzecz postpowego przekształcania rzeczywistości społecznej”, zwracał uwagę na „socjalistyczne przeobrażenia społeczne” w warunkach postępującej „konfrontacji socjalistycznego i kapitalistycznego sposobu życia”. Zapewniał, że „(...) istotne powinno ci polskich filozofów marksistów wiążą się z rozwojem budownictwa socjalistycznego w Polsce oraz zarysowan na VII Zjeździe PZPR perspektyw kształtowania rozwiniętego społeczeństwa socjalistycznego”⁶³.

W drugim referacie programowym Marek Fritzhand wskazał na to, że pilne staje się zainteresowanie polskich teoretyków problematyki sposobu życia ludzkiego, bowiem „Kraje wspólnoty socjalistycznej ukończyły już zasadniczo budowę podstaw socjalizmu i wstąpiły na etap budowy rozwiniętego społeczeństwa socjalistycznego, a Związek Radziecki etap ten już przekroczył”⁶⁴.

V Zjazd Filozofii Polskiej odbył się w dniach 9-12 XI 1987 roku w Krakowie, pod hasłem *Filozofia dla przyszłości*. Przewodniczącym Komitetu Programowego i Organizacyjnego był Józef Lipiec z Krakowa. W Zjeździe wzięło udział 331 uczestników reprezentujących wszystkie ośrodki naukowe i wyższe uczelnie w kraju. Obrady przebiegały w następujących sekcjach: *Samowiedza filozofii* (przewodniczył Władysław Stróewski), *Filozofia człowieka i świata współczesny* (przewodniczył Zbigniew Kuderowicz), *Filozofia i metodologia nauki* (przewodniczył Jerzy Kmita), *Człowiek w świecie wartości* (przewodniczył Mieczysław Michalik), *Drogi poznania - drogi do prawdy* (przewodniczył Marian Przełcki), *Współczesny wymiar badań nad dziejami filozofii* (przewodniczył Ryszard Panasiuk), *Logika i jej zastosowanie* (przewodniczył Witold Marciszewski),

Pierwszego dnia obrad (obradę toczyły się w salach Urzędu m. Krakowa, Domu Polonii, Polskiej Akademii Nauk, Uniwersytetu Jagiellońskiego i ho-

⁶³ *Ogólnopolski Zjazd Filozoficzny. Referaty plenarne*, 1987, s. 3-4. W zasobach biblioteki WFiS UW, sygn. 55259 (maszynopis).

⁶⁴ Tamże, s. 29-30.

telu „Pod Ró ”) odbyła si dyskusja panelowa nt *Filozofia - czym jest, czym by mo e, czym by powinna*⁶⁵. Tego samego dnia Tadeusz M. Jaroszewski wygłosił referat programowy pt. *Stan i perspektywy filozofii polskiej*. Do tekstu referatu nie udało si dotrze . Alojzy Morzyniec pomie cił w „Studiach Filozoficznych” obszerne sprawozdanie z V Zjazdu Filozofii Polskiej, gdzie napisał: „Nast pnie głos zabrał Przewodnicz cy Komitetu Nauk Filozoficznych PAN, prof. Tadeusz Jaroszewski, wygłaszaj c referat o stanie i perspektywach filozofii [polskiej (...)]. referat ten b dzie zapewne publikowany w cało ci na łamach „Studiów Filozoficznych”, dlatego omówi jedynie dyskusj , jaka odbyła si po jego wygłoszeniu”⁶⁶. Tekst wst pnego referatu Tadeusza M. Jaroszewskiego *Stan i perspektywy filozofii polskiej* nie został opublikowany, a problem sam si rozwi zał, bowiem jego autor zmarł 18 czerwca 1988 roku⁶⁷.

VI Polski Zjazd Filozoficzny odbył si w Toruniu w dniach 5-9 IX 1995 roku, w pomieszczeniach Uniwersytetu Mikołaja Kopernika i miasteczka uniwersyteckiego. Przewodnicz cym Komitetu Programowego był Leon Guma ski, a Komitetu Organizacyjnego - Lech Witkowski.

VI Polski Zjazd Filozoficzny zgromadził około 800 uczestników reprezentuj cych wszystkie o rodki naukowe kraju i wszystkie orientacje filozoficzne. Tym samym Zjazd nawi zał do tradycji **Pierwszego Polskiego Zjazdu Filozoficznego we Lwowie** w 1923 roku. Licznie uczestniczyli w nim tak e studenci, reprezentanci innych nauk oraz entuzja ci filozofii, nie zwi - zani profesjonalnie z t dziedzin wiedzy. Zjazd odbył si pod auspicjami Komitetu Nauk Filozoficznych PAN pod przewodnictwem Jerzego Pelca oraz Zarz du Głównego Polskiego Towarzystwa Filozoficznego pod przewodnictwem Władysława Stró ewskiego. Patronat honorowy nad Zjazdem obj ł ówczesny premier Rzeczypospolitej Polskiej Józef Oleksy. Podczas uroczysto ci otwarcia Zjazdu odczytano listy: od papie a Jana Pawła II, premiera RP oraz polskich filozofów przebywaj cych stale za granic .

Wykład inauguracyjny wygłosił Henryk Hi : *Rozmowania w polszczy nie*. Podczas sesji ogólnych Zjazdu wygłoszono ponadto referaty: Jerzy Kmita: *J zykowe formowanie wiata*; Marian Przeł cki: *Racjonalistyczne dziedzictwo szkoł y Iwowsko-warszawskiej*; Zygmunt Ziemi ski: *O spr-*

⁶⁵ Na podstawie: *V Zjazd Filozofii Polskiej. Filozofia dla przyszło ci. Kraków 9-12 listopada 1957* (broszura pozjazdu).

⁶⁶ A. Morzyniec: *V Zjazd Filozofii Polskiej - „Filozofia dla przyszło ci”*. „Studia Filozoficzne” nr 8/1988, s. 215. Józef Lipiec w li cie do mnie z dnia 17 VII 2000 r. pisał: Jaroszewski tu przed zjazdem został wybrany przewodnicz cym KNF. Tylko z tego powodu narzucił mi swój referat, którego wersji ostatecznej nigdy nikt nie widział - prawdopodobnie improwizował na kanwie wcze niejszego tekstu przedstawionego na zespole partyjnym”.

⁶⁷ Wiele interesuj cych informacji o zjazdach filozoficznych w Polsce (bez zjazdu toru skiego w 1995 r.) mo na znale w opracowaniu: R. Jadcak (red.): *Polskie Zjazdy Filozoficzne*. Toru 1995.

wiedliwo ci mi dzy lud mi i sprawiedliwo ci mi dzy narodami; Bogusław Wolniewicz: *Filozoficzne aspekty kary głównej*; Ryszard Wójcicki: *Przeszło i przyszło polskiej filozofii* (wykład ko cowy).

Na forum Zjazdu, podczas obrad plenarnych i w sekcjach problemowych, wygłoszono około sze set wykładów, referatów i komunikatów. Powołano 29 sekcji problemowych. W ramach imprez towarzyszych zaprezentowano przegląd filmów i programów telewizyjnych o filozofach i filozofii. W Bibliotece Głównej UMK udostępniono ekspozycję polskich publikacji filozoficznych lat 90. oraz malarstwo Gerarda Gołuchowskiego inspirowane filozofią Wschodu. W trakcie Zjazdu w kulkarach trwał nieprzerwanie kiermasz publikacji filozoficznych. Pod patronatem Zjazdu wydano *Informator Filozofii Polskiej, 'Principia', Kraków 1995*, za w ramach materiałów zjazdowych przejrzy cie zredagowane: *Program Zjazdu* oraz *Abstrakty* zgłoszonych występi merytorycznych. Na zakończenie pierwszego dnia Zjazdu z jego uczestnikami spotkał si JM Rektor UMK Andrzej Jamiołkowski, za czwarty dzie obrad zakończyło spotkanie z wojewodą torunskim Bernardem Kwiatkowskim. Ponadto odbyły si cztery dyskusje panelowe: Ryszard Wójcicki prowadził debatę nt. *Blaski i cienie tradycji szkoły lwowsko-warszawskiej. Próba os du* (zagajający: Stanisław Borzym, Mieczysław Gogacz, Leszek Nowak, Andrzej Grzegorzczak, Urszula egle); Michał Hempoliski aranżował debatę nt. *Kłamstwo w kulturze - aspekty aksjologiczne i epistemologiczne*; Michał Heller zorganizował panel nt. *Czy filozof może uprawiać filozofię nauki?*, za Józef Lipiec nakłaniał do zastanowienia si nad pytaniem: *Jak y? — czyli o podstawach hierarchizowania wszelkich wartości* (zagajali: Władysław Stróewski, Andrzej Grzegorzczak, Maria Szyszkowska, Magdalena ruda, Ryszard Wi niewski). Dyskusje panelowe miały niezwykle ciekawy przebieg i cieszyły si znacznym zainteresowaniem uczestników Zjazdu.

Podczas Sesji Zamykającej Zjazd, zebrani wystosowali apel do Zgromadzenia Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie nauczania filozofii w szkołach rednich. Jerzy Pelc, zamykający Zjazd, powiedział: „Gdy wspomnę tamte dni i póniejsze (chodzi o walkę polityczną w czasach PRL z reprezentantami orientacji niemarksistowskich w filozofii polskiej - W. M.), równie niełatwe, i gdy dziś uczestniczę w obradach obecnego Zjazdu, VI polskiego Zjazdu Filozoficznego, myślę o tym, jak długi przebyliśmy drogę, jak wielkich zmian na lepsze przyszłość nam doczeka i jak bardzo powinni my si stale nimi radować”.

D. CZASOPISMA FILOZOFICZNE (wybrane, w układzie alfabetycznym, w nawiasie podaj kolejnych naczelnych redaktorów): „**Acta Mediae-**

⁶⁸ J. Pelc: *Występienie ko cowe na VI Polskim Zjeździe Filozoficznym*. „Ruch Filozoficzny” nr 2-3/1996, s. 166.

valia”, czasopismo nieperiodyczne z numeracją ciągłą, wydawane od 1973 roku przez Katolicki Uniwersytet Lubelski (Stanisław Wielgus); **„Archiwum Historii Filozofii i Myśli Społecznej”**, wydawane nieregularnie od 1957 roku, numeracja ciągła, wydawca IFiS PAN (Komitet Redakcyjny: Bronisław Baczek, Jan Garewicz, Leszek Kołakowski, potem Zbigniew Ogonowski); **„Dialogue and Humanism”**. W latach 1974-1990 **„Dialectics and Humanism”**, czasopismo anglojęzyczne wydawane przez IFiS PAN. Od 1991 do 1994 roku **„Dialogue and Humanism”**, wydawane przez Instytut Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego. Od 1995 roku **„Dialogue and Universalism”** wydawane przez Centre of Universalism, Warsaw University, obecnie miesięcznik (Janusz Kuczyński); **„Edukacja Filozoficzna”**, półrocznik wydawany od 1986 roku przez Uniwersytet Warszawski (Witold Mackiewicz); **„Estetyka”**, rocznik wydawany przez IFiS PAN w latach 1960-1963 (Władysław Tatarkiewicz); **„Ethos”**, kwartalnik wydawany od 1988 roku przez Instytut Jana Pawła II, KUL i Polski Instytut Kultury Chrześcijańskiej (Stanisław Styczeń); **„Etyka”**, rocznik wydawany od 1960 roku przez IFiS PAN (Marek Fritzsche, Barbara Skarga); **„Filozofia Nauki”**, kwartalnik wydawany od 1993 roku przez Instytut Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego i Fundację na rzecz Transdyscyplinarnych Badań nad Komunikowaniem (Jacek J. Jadacki); **„Kwartalnik Filozoficzny”**, czasopismo założone w 1950 roku, reaktywowane w 1990 roku, wydawca Polska Akademia Umiejętności i Uniwersytet Jagielloński (obecnie Władysław Stróżecki); **„Logos i Ethos”**, półrocznik wydawany od 1991 roku przez Wydział Filozoficzny Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie (Tadeusz Gadacz SP, Karol Tarnowski, Jan Andrzej Kłoczowski OP); **„Mediaevalia Philosophica Polonorum”**, wydawane przez IFiS PAN od 1958 roku nieregularnie, numeracja ciągła (Władysław Seko, Jerzy B. Korolec); **„Myśl Filozoficzna”**, kwartalnik wydawany od 1951 roku przez Komitet Filozoficzny PAN, od 1955 roku do 1957 roku dwumiesięcznik (Adam Schaff); **„Myśl Marksistowska”**, dwumiesięcznik wydawany w latach 1985-1989, wydawca Akademia Nauk Społecznych przy KC PZPR; **„Myśl Współczesna”**, miesięcznik wydawany od 1946 do 1951 roku przez wydawnictwo „Książka” w Łodzi, od 1947 roku półrocznik (Józef Chałasiński, od 1950 Adam Schaff); **„Polish Logic Site”**, strony internetowe PTLiFN: www.calculemus.org/pollog/reppub/index.html (Witold Marciszewski); **„Poznań Studies in the Philosophy of the Sciences and the Humanitas”**, kwartalnik wydawany od 1975 roku przez Rodopi, Amsterdam/Atlanta, obecnie seria wydawnicza (Leszek Nowak); **„Prakseologia”**, kwartalnik wydawany przez IFiS PAN od 1962 roku, półrocznik od 1995 roku (Jan Zieleniewski, Wojciech Gasparski); **„Principia”**, czasopismo wydawane od 1990 roku przez KUL, od 1992 roku przez Instytut Filozofii, Uniwersytet Jagielloński (Jan Hartman); **„Principia. Ekspres Filozoficzny”**,

biuletyn informacyjny wydawany nieregularnie od 1993 roku przy czasopiśmie „Principia” (redaguje zespół); **„Przeegl d Filozoficzny”**, kwartalnik wydawany przez IFiS PAN od 1992 roku. Zało ony przez Władysława Weryh w 1897 roku. W latach 1944-1948 wydawany przez PTF, ostatni numer przez zamkni ciem pisma - 4/1949 (po wznowieniu od 1992 r., pod nazw **„Przeegl d Filozoficzny - Nowa Seria”**, Jacek Hołówka); **„Roczniki Filozoficzne”**, czasopismo wydawane od 1948 roku przez Towarzystwo Naukowe KUL (pierwszy redaktor naczelny Józef Pastusiak, aktualnie Antoni B. St pie); **„Ruch Filozoficzny”**, kwartalnik wydawany od 1911 roku, po wojnie od 1948 roku przez Polskie Towarzystwo Filozoficzne (Tadeusz Czeowski, Leon Guma ski); **„Studia Filozoficzne”**, wydawane przez IFiS PAN od 1957 roku jako dwumiesi cznik, od nr 1/1962 jak kwartalnik, od nr 1/1969 jako dwumiesi cznik, od nr 1/1972 jako miesi cznik (Leszek Kołakowski do nr 1/1969, potem zespół: Helena Eilstein, Jerzy Szacki, Klemens Szaniawski, od nr 2/1964 tak e Marian Przeł cki; od nr 1/1969 Janusz Kuczy ski; od nr 11/1979 Irena Wojnar-Sujecka; od nr 1-2/1983 Michał Hempoli ski; od nr 4/1987 Dionizy Tanalski). Wersj obcoj zyczn w latach 1962-1972 redagowała Helena Eilstein; **„Studia Logica. An International Journal of Symbolic Logic”**, kwartalnik wydawany od 1953 roku przez IFiS PAN (Kazimierz Ajdukiewicz, od 1963 zespół redakcyjny, potem Ryszard Wójcicki). Aktualny wydawca: Kluwer Academic Publishers, Amsterdam, IFiS PAN, Polskie Towarzystwo Logiki i Filozofii Nauki; **„Studia Mediewistyczne”**, półrocznik wydawany od 1958 roku przez IFiS PAN (Jan Legowicz, Stefan Swie awski, Zdzisław Kuksewicz); **„Studia Philosophiae Christianae”**, półrocznik wydawany od 1965 roku przez Akademi Teologii Katolickiej w Warszawie (Szczepan W. ląga, Anna Latawiec); **„Studia Philosophica”**, rocznik zało ony w 1935 roku we Lwowie, redagowany przez Kazimierza Ajdukiewicza, Romana Ingardena i Kazimierza Twardowskiego. Przed wojn ukazały si dwa numery, w 1935 i 1937 roku, a po wojnie tak e dwa, w 1948 (Kazimierz Ajdukiewicz, Roman Ingarden) i w 1951 roku (Kazimierz Ajdukiewicz); **„Sztuka i Filozofia”**, półrocznik wydawany od 1989 roku przez Instytut Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego (Hanna Puszko); **„Studia Semiotyczne”**, czasopismo wydawane od 1970 roku przez Polskie Towarzystwo Semiotyczne (Jerzy Pelc).